

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І
УПРАВЛІННЯ

Кафедра обліку і аудиту

Освітній ступінь магістр

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. Завідувача кафедри обліку і аудиту

Ольга МИХАЙЛЕНКО

«08» вересня 2025 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Анни Сергіївни СЛАДКОЇ

1.Тема роботи: «Облікове, інформаційне та контрольне забезпечення процесу розрахунків з постачальниками»

Керівник роботи к.е.н., доц., Ольга Михайленко

затверджено наказом по Університету від «05» вересня 2025 року №642-КС

2.Строк подання роботи здобувачем: 01 грудня 2025 року

3.Вихідні дані до роботи: ПКУ, Закони України, П(С)БО, МСФЗ, первинні документи,

4.Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити): економічна суть роррахунків з постачальниками, нормативно-правове регулювання обліку, економічного аналізу і аудиту рохрахунків з постачальнтками, синтетичний і аналітичний облік розрахунків з постачальниками, розкриття інформації про розрахунки з постачальниками у фінансовій звітності підприємства, організаційно-економічна характеристика ТОВ «Ютерм Україна» за 2022-2024 роки, методологічні та практичні основи економічного аналізу розрахунків з постачальниками, завдання і методика проведення аудиту розрахунків з постачальниками, шляхи удосконалення обліково аналітичних і контрольних аспектів розрахунків з постачальниками.

5.Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): Етапи обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками,таблиця журнал господарських операцій розрахунків з постачальниками таблиця динаміки складу активів ТОВ «Ютерм Україна» за 2022-2024 роки, таблиця складу та структури, рисунок основних заходів щодо оптимізації функціонування системи внутрішнього контролю.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 08 вересня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Пор. №	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строки виконання етапів роботи	Виконання, % до етапу
1.	Вступ	09.09.25-15.09.25	Виконано
2.	Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВОГО, ІНФОРМАЦІЙНОГО ТА КОНТРОЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ	16.09.25-30.09.25	Виконано
3.	Розділ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОГО, ІНФОРМАЦІЙНОГО ТА КОНТРОЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ	01.10.25-21.10.25	Виконано
4.	Розділ 3. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ОБЛІКОВОГО, ІНФОРМАЦІЙНОГО ТА КОНТРОЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ	22.10.25-12.11.25	Виконано
7.	Висновки і пропозиції	13.11.25-24.11.25	Виконано
8.	Список використаних джерел	25.11.25-01.12.25	Виконано

Здобувач

(підпис)

Сладка Анна.

(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Керівник роботи

(підпис)

Ольга Михайленко

(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота магістра на тему «Облікове, інформаційне та контрольне забезпечення процесу розрахунків з постачальниками» Аналіз проведено на основі діяльності ТОВ «Ютерм Україна»

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, переліку використаної літератури.

В першому розділі висвітлено дослідження сутності розрахунків з постачальниками. Проведено огляд нормативно-законодавчої бази з обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками. Вивчено питання організації та методики обліку розрахунків з постачальниками на прикладі ТОВ «Ютерм Україна»

У другому розділі проведено аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Ютерм Україна», проведено аналіз динаміки складу та структури поточних зобов'язань. Також розкрито методологічні та практичні основи економічного аналізу розрахунків з постачальниками.

Третій розділ містить детальну інформацію про аудит процесу розрахунків з постачальниками, його основні етапи та особливості. За результатами здійсненого у дипломній роботі дослідження зроблено висновок та надано рекомендації щодо усунення недоліків розрахунків з постачальниками на ТОВ «Ютерм Україна».

ANNOTATION

The master's qualification thesis on the topic "Accounting, information and control support of the process of settlements with suppliers" The analysis was carried out on the basis of the activities of LLC "Uterm Ukraine"

The qualification work consists of an introduction, three sections, a list of used literature.

The first section highlights the study of the essence of settlements with suppliers. A review of the regulatory and legislative framework for accounting, analysis and audit of settlements with suppliers is conducted. The issues of organization and methodology for accounting for settlements with suppliers are studied using the example of LLC "Uterm Ukraine"

The second section analyzes the financial and economic activities of LLC "Uterm Ukraine", analyzes the dynamics of the composition and structure of current liabilities. The methodological and practical foundations of economic analysis of settlements with suppliers are also disclosed.

The third section contains detailed information about the audit of the process of settlements with suppliers, its main stages and features. Based on the results of the research carried out in the thesis, a conclusion is drawn and recommendations are given for eliminating the shortcomings of settlements with suppliers at LLC "Uterm Ukraine".

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВОГО, ІНФОРМАЦІЙНОГО ТА КОНТРОЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ	10
1.1. Наукові дослідження економічної сутності розрахунків з постачальниками	10
1.2. Зарубіжний досвід облікового, інформаційного та контрольного забезпечення процесу розрахунків з постачальниками	21
1.3. Організація та методика облікового, інформаційного та контрольного забезпечення процесу розрахунків з постачальниками	16
Висновки до розділу 1	37
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЮТЕРМ УКРАЇНА» ТА АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ	39
2.1. Організаційно-економічна характеристика та організація обліку на ТОВ «ЮТЕРМ Україна»	39
2.2. Аналіз виробничо-господарської діяльності та фінансового стану ТОВ «ЮТЕРМ Україна»	44
2.3. Методологічні та практичні основи аналізу розрахунків з постачальниками	50
Висновки до розділу 2	58
РОЗДІЛ 3. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ОБЛІКОВОГО, ІНФОРМАЦІЙНОГО ТА КОНТРОЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ	60
3.1. Теоретичні аспекти аудиту облікового, інформаційного та контрольного забезпечення процесу розрахунків з постачальниками	60
3.2. Організація проведення аудиту облікового, інформаційного та контрольного забезпечення процесу розрахунків з постачальниками	68
3.3. Вдосконалення інформаційного та контрольного забезпечення процесу розрахунків з постачальниками	68
Висновки до розділу 3	88
ВИСНОВКИ	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	92
ДОДАТКИ	98

ВСТУП

У сучасних умовах розрахунки з контрагентами становлять сферу господарську діяльність підприємств, що містить у собі значні економічні ризики. Невиконання договірних зобов'язань, невчасне погашення заборгованості, здійснення неефективної політики комерційного кредитування - це далеко не всі проблеми, з якими стикаються підприємства у повсякденній діяльності. При цьому наступ навіть однієї ризикової події може призвести до значних фінансових втрат. Дані обставини зумовлюють необхідність постійної та пильної уваги до сфери розрахунків з боку управлінців, а також необхідність належного обліково-аналітичного забезпечення, без якого не можливе здійснення ефективної управлінської діяльності.

Загальні процеси перетворень в українській системі бухгалтерського обліку, зумовлені зміною вимог до якості облікової інформації нових економічних умов, викликають необхідність переосмислення підходів до чинному порядку обліку розрахунків (дебіторської і кредиторської заборгованості) і формування показників звітності. Водночас потреба керівництва у глибокому розумінні процесів, що відбуваються в умовах нестабільного довкілля, наголошує на необхідності перегляду можливостей економічного аналізу як ключового елемента системи управління у питаннях інтерпретації облікової інформації.

Питання обліково-аналітичного забезпечення розрахунків із контрагентами набувають особливо характеру у сучасній системі обліку. У зв'язку з цим існує об'єктивна потреба у дослідженні питань внутрішнього контролю як складової управління. Таким чином, формування ефективної системи обліково-аналітичного забезпечення розрахунків із контрагентами є складною, багатоплановою проблемою.

Об'єктом дослідження є система обліку, контролю та інформаційного забезпечення розрахунків з постачальниками.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти облікового, інформаційного та контрольного забезпечення процесу розрахунків з постачальниками.

Метою дослідження є удосконалення облікового, інформаційного та контрольного забезпечення процесу розрахунків з постачальниками.

В процесі досягнення мети виконувались наступні завдання:

- розглянути наукові дослідження економічної сутності розрахунків з постачальниками;
- дослідити організацію та методикау облікового, інформаційного та контрольного забезпечення процесу розрахунків з постачальниками;
- вивчити зарубіжний досвід облікового, інформаційного та контрольного забезпечення процесу розрахунків з постачальниками;
- надати організаційно-економічну характеристику та розглянути організацію обліку на ТОВ «ЮТЕРМ Україна»;
- провести аналіз виробничо-господарської діяльності та фінансового стану ТОВ «ЮТЕРМ Україна»;
- розглянути методологічні та практичні основи облікового, інформаційного та контрольного забезпечення процесу розрахунків з постачальниками;
- розглянути теоретичні аспекти аудиту облікового, інформаційного та контрольного забезпечення процесу розрахунків з постачальниками;
- розглянути організацію проведення аудиту облікового, інформаційного та контрольного забезпечення процесу розрахунків з постачальниками;
- запропонувати заходи вдосконалення інформаційного та контрольного забезпечення процесу розрахунків з постачальниками.

Методичний апарат дослідження включає методи функціонального, системно-структурного, порівняльного аналізу з побудовою аналітичних моделей на основі синтезу сучасних наукових методів пізнання економічних процесів. Методологічним інструментарієм виступають графічний, статистичний та економіко-математичні методи обробки інформації.

Інформаційними джерелами для проведення дослідження стали наукові праці, теоретичні та практичні розробки провідних фахівців в області бухгалтерського обліку та аудиту, законодавство України, статистичні дані та фінансова звітність підприємства, що досліджується, Інтернет-джерела.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається з вступу, трьох розділі, висновків до кожного розділу, висновків. Робота викладена на сторінках, містить таблиць, рисунків, додатки. Список використаної літератури містить найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВОГО, ІНФОРМАЦІЙНОГО ТА КОНТРОЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ

1.1. Наукові дослідження економічної сутності розрахунків з постачальниками

З урахуванням справжньої економічної нестабільності існує велика ризик невчасної оплати товарів/послуг. Це сприяє зростанню в організації дебіторської та кредиторської заборгованості. На практиці часто невелика частина таких заборгованостей є неминучим, але вона має перевищувати норму. Якщо ж норму буде перевищено, то це буде показувати порушення фінансової дисципліни постачальників та підрядників. У зв'язку з цим, необхідно буде вжити відповідних заходів, щоб уникнути негативних наслідків в організацію. Якщо заходів буде вжито своєчасно, це означає, що у підприємстві добре здійснюється систематичний контроль [16].

Будь-якій організації доводиться взаємодіяти з іншими компаніями. Без цього вона не зможе існувати, тому що не можна здійснювати свою діяльність у односторонньому порядку. Тому будь-який вид організації, що має своїх постачальників.

Постачання є одним із трьох господарських процесів (постачання, виробництво, реалізація), як об'єктів, що утворюють господарську діяльність підприємства. Тобто, це одна із найважливіших складових діяльності кожного суб'єкта господарювання. В процесі постачання задіяно дві сторони: постачальник і покупець.

Бутинець Ф.Ф. наводить таке визначення поняття «постачальник» – «юридична або фізична особа, яка здійснює поставку товарно-матеріальних цінностей (сировини, матеріалів, палива, будівельних матеріалів, запасних частин, товарів), надання послуг (подачу електроенергії, газу, води, пари тощо), виконання робіт (поточний і капітальний ремонт основних засобів

тощо)» [2, с. 139], а також поняття «поставка», під яким розуміється «організація руху товарів від продавця (з його складів) до покупця. В табл.1.1 представлено підходи до визначення поняття «постачальник».

Таблиця 1.1 - Підходи до визначення поняття «постачальник»

Автор	Визначення
Буркова Л.А., Шепелюк В.А., Репенко В.Є.	Постачальники - це організації, які відвантажують свою продукцію покупцям
Яцев Д. О., Т. М. Паянок, В. О. Корнійчук	Постачальники – це підприємства, які постачають даному підприємству товарно-матеріальні цінності, електроенергію, газ, пару, воду тощо.
Подмешальська Ю. В.	Постачальники – це організації, які постачають за договором (замовленням) матеріальні цінності, що виконують різні види робіт та послуги, що надають.
Сиротюк А. Р., Кудренко Н. В.	Постачальники - це організації, що постачають підприємству виробничі ресурси та товари
Савченко А. М.	Постачальник - продавець, що здійснює підприємницьку діяльність, яка зобов'язується передати в обумовлений термін або строки вироблені або закупаються ним товари покупцю для використання в підприємницької діяльності чи інших цілях, не пов'язаних з особистим, сімейним, домашнім та іншим подібним використанням

Розрахункові відносини будуються на таких принципах: платежі можуть здійснюватися попередньо до відвантаження матеріальних цінностей або після відвантаження матеріальних цінностей, надання послуг, виконання робіт; платежі здійснюються за згодою платника або за його дорученням; платежі здійснюються за рахунок власних коштів платника або за рахунок кредитів банку; усі платежі здійснюються в установленому порядку; платежі оформлюються відповідними первинними документами встановленої банківської форми, яка є обов'язковою для використання всіма організаціями.

Виправлення, підчистки у цих документах не допускаються. На перших сторінках цих документів завжди ставляться печатки організації та підписи власників рахунків, керівників та головного бухгалтера. Дотримання перерахованих принципів дозволяє забезпечити відповідність розрахунків вимогам: своєчасності, надійності та ефективності [9].

Аналіз розрахунків з постачальниками проводиться на підставі даних бухгалтерського балансу та звіту про фінансові результати. Тому слід уважно

ставитися до складання бухгалтерської (фінансової) звітності. Вона має відображати реальні факти господарської діяльності організації з розрахунків у первинних документах та облікових регістрах.

Зміни у складі дебіторської та кредиторської заборгованості прямо впливають загальний фінансовий стан організації. Наприклад, якщо відбудеться навіть незначне перевищення дебіторської заборгованості над кредиторської, це, технічно, може призвести до банкрутства організації. Це відбувається через те, що кошти виведені з обігу організації, а, відповідно, зникає можливість погасити кредитні зобов'язання.

Розрахунки з постачальниками та підрядниками є невід'ємною частиною господарської діяльності будь-якої організації. У процесі господарську діяльність організації постійно ведуть розрахунки з постачальниками за придбані вони основні засоби, сировину, матеріали та інші товарно-матеріальні цінності, виконані роботи та надані послуги. Невиконання договірних зобов'язань, невчасне погашення заборгованості можуть призвести до фінансових втрат. Тому правильна організація розрахунків із постачальниками та підрядниками дозволяє керуючим структурам підприємств приймати раціональні рішення, знижувати ризики та забезпечувати фінансову стійкість організації.

Розрахунки за отримані товари, виконані роботи чи надані послуги відображаються в бухгалтерському обліку як розрахункові операції. На думку Огляднічук Н. В. [19], розрахунки з постачальниками та підрядниками займають важливе місце у системі розрахункових відносин, адже вони формують значну частину грошових потоків і становлять основу фінансової діяльності підприємства. Форми та порядок проведення таких розрахунків визначаються господарськими договорами, укладення яких спричиняє появу поточних зобов'язань, що обліковуються як кредиторська заборгованість.

Як зазначає Галкін В.В. [4], з чим можна погодитися, розрахунки є системою економічних відносин, що виникають між підприємствами у процесі реалізації, розподілу та перерозподілу суспільного продукту відповідно до

їхньої статутної діяльності. Такі розрахунки ґрунтуються на переміщенні товарів і виконуються відповідно до умов укладених договорів. Договори укладаються безпосередньо між суб'єктами господарювання, а оплата зазвичай здійснюється через банківські установи.

Підготовчий аналітичний етап включає визначення потреби в ресурсах, формування їх асортименту та вибір надійних контрагентів. Його важливість полягає у забезпеченні ефективних розрахунків і запобіганні накопиченню дебіторської чи кредиторської заборгованості. Як зазначають Попович О. та Бондаренко О. [23], при виборі постачальника чи підрядника необхідно враховувати такі чинники, як конкурентоспроможність цін, умови розрахунків, гарантійні зобов'язання, якість продукції, післяпродажне обслуговування, місцезнаходження, фінансова стабільність і виробничі можливості контрагента.

Варто зазначити, що укладання та підписання договору хоч і є важливим етапом, однак саме по собі не відображається в обліку, адже факт підписання ще не означає поставку товарів або оплату. Тому розрахунки з постачальниками та підрядниками стають об'єктом бухгалтерського обліку та аудиту лише після початку виконання договірних зобов'язань і за умови дотримання критеріїв, визначених НП(С)БО 11 «Зобов'язання»: достовірне визначення суми зобов'язання та ймовірність зменшення майбутніх економічних вигод у результаті його погашення [15]. Невідповідність між юридичними нормами та правилами бухгалтерського обліку може призводити до спотворення даних про фінансовий стан підприємства.

На думку Савченко А.М. [26], цю проблему можна вирішити шляхом відображення юридичних зобов'язань на позабалансовому рахунку 042 «Непередбачені зобов'язання» з подальшим їх розкриттям у примітках до фінансової звітності. Після виконання умов облікового визнання такі зобов'язання переносяться на балансові рахунки, що забезпечує достовірність інформації про борги та платоспроможність підприємства.

У господарській діяльності можуть виникати ситуації, які ускладнюють або унеможливають виконання договірних зобов'язань — фінансові труднощі, банкрутство чи надзвичайні події. У таких випадках в обліку можуть виникати як дебіторська заборгованість (за умови попередньої оплати), так і кредиторська (у разі відстрочення платежу або несплати). Систематичний контроль за станом розрахунків і своєчасне погашення заборгованостей є необхідною складовою ефективного управління обліковою політикою підприємства.

На думку С. Гончарук та Т. Чапко, контроль за станом розрахунків із постачальниками на підприємстві має бути чітко організованим і системним. Його результати повинні надавати керівництву повну та достовірну інформацію про всі розрахункові операції, що дозволить оперативно ухвалювати ефективні управлінські рішення [5].

Як зазначають В. Краєвський, О. Колісник та Мегедь, сучасна система обліку має базуватися не лише на традиційних принципах прозорості та достовірності, а й бути гнучкою та стійкою до зовнішніх ризиків. Санкційні обмеження суттєво впливають на облікові процеси, вимагаючи детального аналізу операцій із нерезидентами, оцінки дебіторської та кредиторської заборгованості, а також розробки корпоративних стратегій для подолання фінансових бар'єрів [12]. Важливою складовою цих процесів є інтеграція міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS), що забезпечує уніфікацію облікових практик та підвищує прозорість фінансової інформації для міжнародних партнерів і стейкхолдерів.

За твердженням О. Кібиш, проведення аудиту дозволяє перевірити відповідність облікової політики підприємства чинному законодавству, що є необхідною умовою стабільної роботи бізнесу в умовах динамічного ринкового середовища. Регулярний аудит розрахунків сприяє підвищенню прозорості фінансових операцій, зменшує ризики фінансових втрат і покращує довіру до фінансової звітності [9].

На думку Н. В. Клименко, використання інформаційних систем обліку розрахунків із постачальниками забезпечує підприємствам можливість точно й ефективно вести фінансовий облік, скорочуючи витрати часу та ресурсів на обробку замовлень і рахунків-фактур. Вибір конкретної системи має ґрунтуватися на аналізі потреб підприємства та оцінці її можливостей [8]. Раціональний підбір і впровадження відповідної системи дозволяє знизити витрати, оптимізувати процеси та підвищити загальну ефективність діяльності підприємства.

Політика щодо кредиторської заборгованості – це набір інструкцій, які пояснюють, як компанія керує своїми процесами обробки рахунків: обробкою рахунків-фактур, затвердженням платежів та веденням фінансового обліку. Ці політики забезпечують точність, послідовність та своєчасність процесів обробки рахунків до оплати, сприяючи кращому фінансовому контролю та взаємовідносинам з постачальниками.

Кожна організація має гнучкість у створенні власної політики щодо кредиторської заборгованості на основі своїх унікальних операційних вимог. Наприклад, виробнича компанія може надавати пріоритет платежам постачальникам для забезпечення сировини. Водночас бізнес, що базується на наданні послуг, може зосередитися на своєчасних платежах підрядникам. Ця гнучкість дозволяє підприємствам адаптувати свою політику до своїх конкретних потреб.

Типовий процес оформлення базової кредиторської заборгованості складається з чотирьох кроків: отримання рахунку-фактури постачальника або продавця; перевірка назви постачальника, номера рахунку та номера рахунку на предмет точності, а також завершення процесу тристороннього зіставлення, якщо використовується система замовлення на купівлю або закупівель; затвердження рахунку-фактури до оплати. оплата рахунку-фактури. Встановлені засоби контролю платежів завжди повинні включати розподіл обов'язків, інструкції щодо ручного підписання чеків, відстеження номерів чеків та інструкції щодо безпечного зберігання чеків.

Інструкції щодо оплати рахунків-фактур також повинні містити інструкції щодо оплати рахунків-фактур електронною поштою через АСН або банківський переказ.

1.2. Зарубіжний досвід дослідження розрахунків з постачальниками

У розвинених країнах світу система обліку та контролю розрахунків з постачальниками базується на принципах прозорості, автоматизації, стандартизації облікових процедур і мінімізації ризиків фінансових порушень. Головна увага приділяється ефективній інтеграції бухгалтерського, управлінського та аналітичного обліку в єдину інформаційну систему підприємства.

Сучасні концептуальні засади обліку розрахункових операцій мають ґрунтуватися на принципах гнучкості, адаптивності та проактивного управління ризиками. У сучасних умовах глобалізації особливої актуальності набуває необхідність інтеграції знань про особливості санкційних режимів, валютного регулювання та міжнародних вимог комплаєнсу. Це зумовлює потребу створення систем бухгалтерського обліку, здатних ефективно функціонувати в умовах змін зовнішнього середовища та регуляторного тиску.

Ефективність таких систем досягається завдяки застосуванню багаторівневого підходу до управління обліковою інформацією, який дозволяє враховувати як локальні, так і глобальні ризики. Це забезпечує підприємствам стійкість у міжнародному фінансовому середовищі та підвищує надійність їхніх звітних даних.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS) відіграють ключову роль у забезпеченні прозорості, достовірності та порівнюваності фінансової інформації між різними країнами. В умовах посилення санкційних обмежень їх значення зростає ще більше, адже дотримання вимог IFRS гарантує законність проведення фінансових операцій та знижує ризик невідповідності міжнародним нормам.

Застосування IFRS передбачає комплексний підхід до обліку фінансово-господарських операцій, що дозволяє формувати стійкі облікові системи, здатні пройти перевірку міжнародних регуляторів. Зокрема, стандарти IFRS 9 “Фінансові інструменти” та IFRS 15 “Дохід за договорами з клієнтами” мають безпосереднє значення у контексті санкційної політики, оскільки визначають порядок відображення фінансових інструментів та договірних операцій, які можуть потрапляти під дію санкційного контролю.

Таким чином, сучасна методологія обліку розрахункових операцій у міжнародному середовищі має не лише відображати економічну суть операцій, а й відповідати вимогам глобального регулювання, забезпечуючи прозорість, законність та мінімізацію ризиків для суб’єктів господарювання.

У країнах Європейського Союзу, США, Канаді та Японії широко застосовуються міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS) та національні стандарти, гармонізовані з ними. Розрахунки з постачальниками відображаються за принципом нарахування (*accrual basis*), тобто зобов’язання визнаються в момент отримання товарів або послуг, незалежно від часу оплати. Це забезпечує більш точне відображення фінансового стану підприємства. У більшості компаній активно використовуються ERP-системи (*Enterprise Resource Planning*) — *SAP, Oracle, Microsoft Dynamics, QuickBooks* тощо, які автоматично формують бухгалтерські записи, контролюють залишки коштів, терміни оплати, дебіторську і кредиторську заборгованість [31].

Облік кредиторської заборгованості є важливою частиною бухгалтерського обліку та подання фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів (МСФЗ), Загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку (GAAP), МСБО 1 та МСБО 37.

За МСФЗ кредиторська заборгованість визначається, коли суб’єкт господарювання отримав товари або послуги від постачальника та має зобов’язання здійснити оплату за ці товари або послуги у майбутньому відповідно до умов, узгоджених з постачальником. Важливо зазначити, що

компанія повинна мати підтверджений юридичним документом, тобто рахунок-фактуру або юридичний договір, як юридичний доказ покупки [31].

Згідно з ГААР кредиторська заборгованість визначається аналогічно до МСФЗ, коли існує зобов'язання оплатити товари чи послуги, що підтверджується юридичним документом, тобто рахунком-фактурою.

Згідно МСФЗ кредиторська заборгованість спочатку оцінюється за справедливою вартістю винагороди, що підлягає сплаті, яка являє собою суму рахунку-фактури за вирахуванням будь-яких торгових знижок, ребатів або надбавок, якщо вони пропонуються як частина договору купівлі-продажу.

Кредиторська заборгованість згідно з ГААР спочатку оцінюється за сумою рахунку-фактури, яка зазвичай вважається справедливою вартістю сум до сплати.

Згідно з МСФЗ після первісного визначення та оцінки кредиторська заборгованість згодом оцінюється за амортизованою вартістю, яка в основному є первісною вартістю за вирахуванням будь-яких здійснених платежів та інших застосованих відсотків або фінансових витрат. Згідно з ГААР кредиторська заборгованість після первісного визнання та оцінки вимірюється згодом аналогічно МСФЗ з тією різницею, що відсотки або фінансові витрати, пов'язані з кредиторською заборгованістю, зазвичай не включаються, якщо вони не є суттєвими та не обговорюються окремо [31;32].

Правильне ведення подвійного бухгалтерського обліку вимагає, щоб завжди було компенсуюче дебетування та кредитування для всіх записів, зроблених у головній книзі. У подвійному бухгалтерському обліку рахунки активів, такі як готівка, зменшуються шляхом кредитування.

На відміну від стандартів бухгалтерського обліку, що базуються на правилах, МСФЗ базуються на принципах, надаючи загальні рекомендації, що дозволяють використовувати професійне судження під час застосування бухгалтерської практики. Це надає компаніям гнучкість у застосуванні стандартів МСФЗ таким чином, щоб це найкраще відображало їхні унікальні обставини, зберігаючи при цьому узгодженість та порівнянність. Фактично,

коли справа доходить до подання фінансової звітності, МСФЗ пропонують приблизно на 50% більше гнучкості порівняно з GAAP. Ця гнучкість дозволила суб'єктам господарювання адаптувати свої фінансові описи до того, що вони вважали найбільш доречним, що призвело до більш змістовних та зрозумілих звітів для зацікавлених сторін.

Вимагаючи від підприємств, некомерційних організацій та урядових організацій чіткого та чесного подання фінансової звітності, GAAP полегшує інвесторам (а також вищому керівництву, урядовим установам та іншим зацікавленим сторонам) прийняття обґрунтованих рішень під час розгляду фінансової інформації організації.

Деякі американські компанії працюють за методами, встановленими Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), замість або на додаток до GAAP. МСФЗ також охоплюють стандарти бухгалтерського обліку для Європейського Союзу та різних країн Азії та Південної Америки.

Жодні дві компанії не мають однакового набору внутрішніх найкращих практик для AP, але стандарти бухгалтерського обліку, що відповідають GAAP, зазвичай побудовані на спільній основі. У кредиторській заборгованості забезпечення прозорості та цілісності фінансових даних пов'язане з кількома процесами, що підлягають внутрішньому контролю, включаючи, але не обмежуючись:

Відшкодування витрат. Працівники дотримуються чітких та добре задокументованих процедур подання запитів на відшкодування. Квитанції та інша документація додаються, а всі запити в межах певних лімітів направляються на затвердження, перш ніж можна буде здійснити платіж.

Кодування витрат. Кожен рахунок-фактура постачальника та вимога про оплату повинні містити відповідний код витрат, що підлягають оплаті.

Кваліфікація постачальника. Кожен постачальник має бути ретельно перевірений, перш ніж його можна буде додати до бухгалтерської системи компанії.

Введення даних. Уся інформація про транзакції має бути належним чином зафіксована в системі бухгалтерського обліку, перевірена на відповідність документам (наприклад, тристороннє звірення між рахунком-фактурою постачальника, замовленням на купівлю та документами отримання для конкретного замовлення), а також чітко та повно зафіксована з використанням належних журнальних записів.

Випуск чеків. Платежі здійснюються або паперовим чеком, або електронним способом після того, як звіт про всі неоплачені статті, що потребують оплати, було перевірено та затверджено. Винятки повертаються на подальший розгляд. Затвержені статті направляються для остаточного платежу.

Традиційно *всі* ці процеси виконувалися вручну, на папері, в тому темпі, який відповідні співробітники могли обґрунтовано впоратися. Сьогодні компанії, які прагнуть підвищити свою продуктивність та конкурентоспроможність, а також дотримуватися GAAP, надають пріоритет ще одній передовій практиці: автоматизації процесу дій (AP).

У зарубіжній практиці ключовим аспектом є цифровізація документообігу. Поширеним є використання електронного обміну даними (EDI), який дозволяє постачальникам і покупцям автоматично передавати рахунки-фактури, акти, накладні та платіжні документи без паперових носіїв. Використання аналітичних модулів BI (Business Intelligence) дає змогу здійснювати моніторинг постачальників у режимі реального часу, оцінювати їхню надійність, історію платежів, дотримання договірних умов і своєчасність поставок.

Система контролю розрахунків у провідних країнах побудована на поєднанні внутрішнього аудиту, автоматизованих контрольних процедур та зовнішнього незалежного аудиту.

У компаніях розвинених економік широко застосовується принцип “трьох узгоджень” (three-way match) — перед оплатою рахунку бухгалтерія перевіряє відповідність між замовленням на закупівлю, документом про

отримання товару та рахунком постачальника. Такий підхід мінімізує ризики помилок і шахрайства. Окрім цього, діє автоматичне відстеження термінів оплати, що дозволяє уникнути штрафів, знижок чи порушення ділових відносин.

Автоматизовані системи контролю, зокрема AML (протидія відмиванню коштів) та KYC (знай свого клієнта), мають вирішальне значення для забезпечення прозорості, безпеки та законності розрахункових операцій. Системи AML дають змогу своєчасно виявляти підозрілі фінансові операції та запобігати відмиванню грошей і фінансуванню незаконної діяльності. У свою чергу, процедури KYC забезпечують ідентифікацію та перевірку контрагентів, що дозволяє впевнитися у їхній надійності та доброчесності. Використання таких інструментів значно знижує ризики порушення санкційних вимог, сприяє зміцненню фінансової безпеки підприємства та формує ефективну систему управління фінансовими потоками на основі принципів відповідальності й комплаєнсу.

Завдяки комплексній автоматизації та цифровому контролю компанії у США, Німеччині, Нідерландах чи Південній Кореї знижують витрати на обробку рахунків до 60–70 %, скорочують терміни оплати на 30–40 %, а також підвищують точність облікових даних.

1.3. Організація та методика обліку розрахунків з постачальниками

Процес постачання є важливою складовою кругообігу господарських засобів підприємства. Покупець отримує від постачальника сировину, матеріали, паливо, мастильні речовини, мінеральні добрива, запасні частини та інші ресурси, необхідні для виробництва та поточної діяльності. Крім того, постачальники можуть передавати підприємству основні засоби — верстати, техніку, транспортні засоби, комп'ютери тощо. Підрядні організації, у свою чергу, виконують для замовників різноманітні роботи: будівельно-монтажні,

ремонтні, технічні, агротехнічні (наприклад, внесення добрив), а також надають послуги виробничого характеру.

Господарські відносини між підприємствами будуються на основі договірних зобов'язань, у яких чітко визначені права, обов'язки та умови співпраці. Організація бухгалтерського обліку має забезпечити дотримання цих умов та правильне відображення всіх операцій [2].

Постачальники (підрядники) — це підприємства, що постачають продукцію, виконують роботи або надають послуги. Для підприємства-споживача вони виступають контрагентами, від яких надходять матеріальні ресурси, енергоносії (електроенергія, газ, вода), транспортні, зв'язкові та інші послуги [3].

Організація процесу розрахунків з постачальниками передбачає створення цілісної системи, яка забезпечує своєчасне виконання договірних зобов'язань, достовірне відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку та ефективний контроль за рухом коштів [15].

Розглянемо основні завдання обліку розрахунків із постачальниками. Основними з них є: формування реальної та повної інформації про стан розрахунків з постачальниками та підрядниками; виявлення резервів поліпшення та усунення недоліків у організації розрахунків з постачальниками та підрядниками; запобігання дебіторській та кредиторській заборгованості, дотримання своєчасності розрахунків із постачальниками та підрядниками; прогнозування фінансових результатів організації на основі інформації щодо розрахунків з постачальниками та підрядниками; розробка заходів щодо підвищення ефективності організації розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Облікове забезпечення розрахунків з постачальниками охоплює сукупність процедур, правил і методів відображення операцій, пов'язаних з отриманням матеріальних цінностей, послуг і виконаних робіт. Основою є первинні документи (накладні, акти виконаних робіт, рахунки-фактури,

податкові накладні, платіжні доручення), які підтверджують факт виникнення зобов'язань.

Записи в бухгалтерському обліку ведуться відповідно до вимог НП(С)БО 11 «Зобов'язання» та П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Основним рахунком для обліку розрахунків з постачальниками є рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», на якому відображаються всі зобов'язання підприємства за отримані товари, роботи чи послуги. Методика обліку передбачає (рис.1.1):

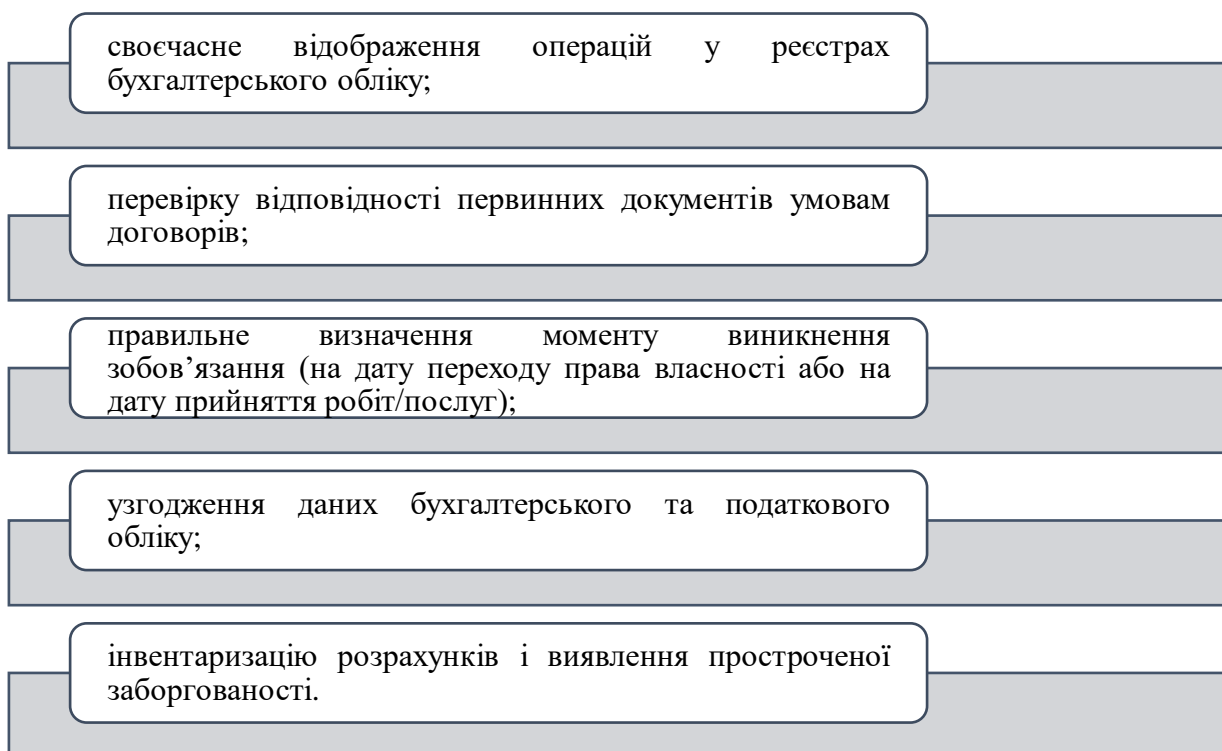

Рисунок 1.1 – Методика обліку розрахунків з постачальниками

Далі розглянемо три стадії, якими виконується облік розрахунків з постачальниками та підрядниками, які наочно представлені на рис. 1.2.

До першої стадії належить збирання інформації. Тут відбувається реєстрація господарських операцій та їх моніторинг. На цьому етапі відбувається збирання первинної документації.

На другій стадії облікова інформація класифікується. Її групують, синтезують та відображають у первинній документації. На цьому етапі, на

підставі вимог бухгалтерського обліку, займаються технічною обробкою інформації, відображеної у первинних документах.

Бухгалтерську інформацію синтезують для того, щоб використовувати її для цілей внутрішніх та зовнішніх користувачів. На перших двох стадіях відбувається як попередній, так і поточний та наступний контроль.

Перші два етапи здійснюють контрольні функції бухгалтерії. Ці функції включають звірку розрахунків, наявність товарно-матеріальних та інших цінностей та перевірку якості облікових даних. На третій стадії починається процес формування облікової інформації організації. Це роблять для того, щоб на основі цих даних сформувати бухгалтерську (фінансову) звітність у розрізі розрахунків з постачальниками.

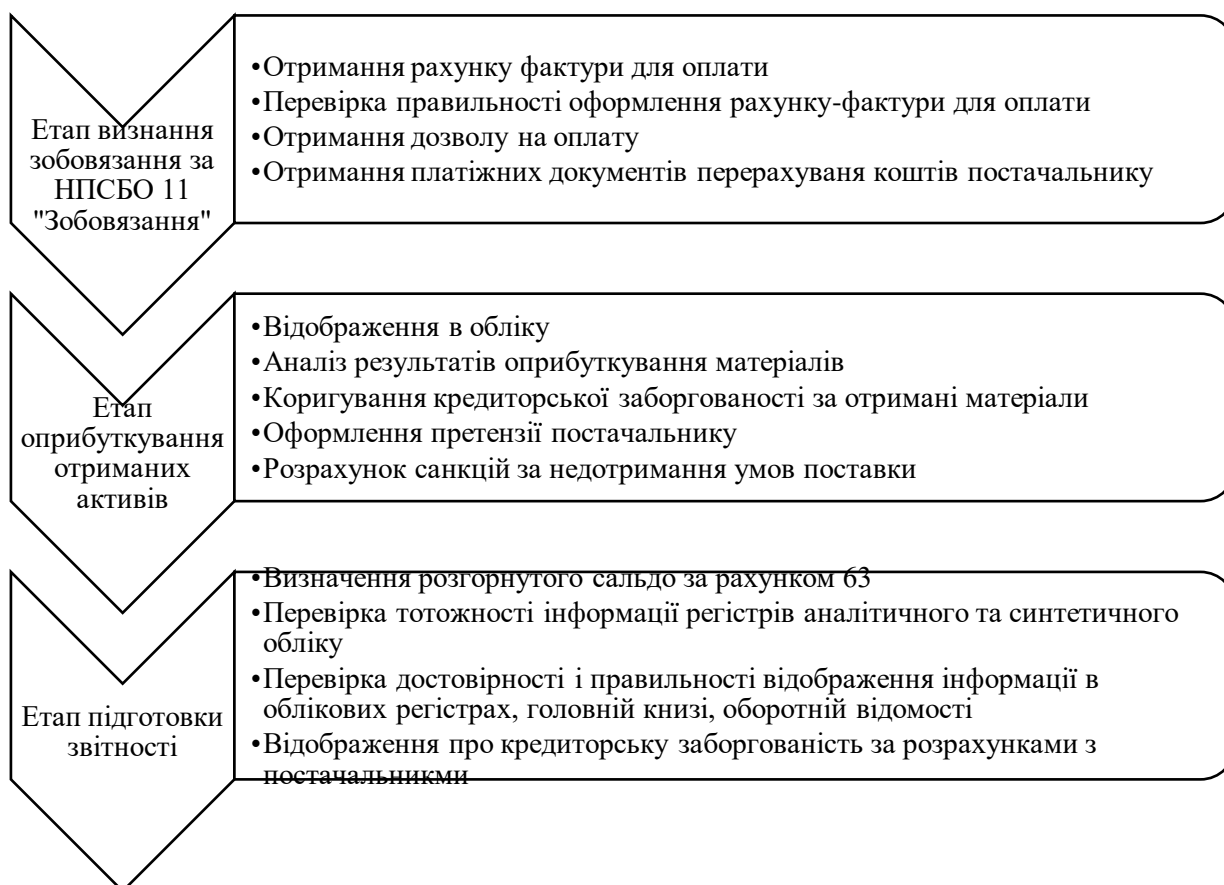

Рисунок 1.2 – Етапи бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками

Інформаційне забезпечення процесу розрахунків полягає у формуванні, збиранні, обробці та передачі достовірної інформації для управлінських

рішень. Джерелами інформації щодо аналізу є: бухгалтерська звітність організації; реєстри бухгалтерського обліку; договори з постачальниками та підрядниками; оборотно-сальдові відомості за рахунком 60 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» та за рахунком 63 «Розрахунки з покупцями та замовниками».

Основу становить автоматизована система обліку (наприклад, BAS ERP, 1С:Підприємство, SAP), яка забезпечує: оперативний облік розрахунків із кожним контрагентом; аналітичний облік за договорами, термінами платежів та валютами; формування звітності щодо стану кредиторської заборгованості; контроль платіжної дисципліни.

Основними складовими інформаційної системи обліку розрахунків з постачальниками є база даних, що містить відомості про постачальників та укладені з ними договори, засоби комунікації (електронна пошта, системи електронного документообігу), а також механізми контролю виконання угод, які забезпечують моніторинг виконання зобов'язань постачальників і дотримання строків поставок товарів чи послуг. Призначення таких систем полягає у створенні, впровадженні та підтримці програмно-апаратного комплексу, що забезпечує збір, зберігання, обробку та аналіз інформації про господарські операції з постачальниками та взаємні розрахунки з ними.

Головна мета функціонування інформаційної системи полягає в автоматизації процесів обліку і оплати рахунків постачальників, що дозволяє зменшити витрати на ручну роботу, скоротити час обробки документів, підвищити оперативність і точність облікових даних та знизити ймовірність помилок [7].

Завдяки таким системам підприємство отримує актуальну інформацію про стан розрахунків і заборгованість, що допомагає керівництву приймати обґрунтовані управлінські рішення, уникати затримок платежів і покращувати фінансову дисципліну. Крім того, інформаційні системи обліку дають змогу аналізувати ефективність використання ресурсів, виявляти тенденції у взаєморозрахунках та формувати стратегії співпраці з постачальниками. Вони

також сприяють оптимізації робочих процесів, підвищенню рівня контролю та якості взаємодії з контрагентами.

Інформаційна система повинна бути інтегрована з фінансовим, складським і виробничим обліком, що дозволяє оперативно відстежувати виконання договірних зобов'язань і планувати грошові потоки.

Взаємовідносини між постачальниками і покупцями оформлюються договорами купівлі-продажу, підряду або надання послуг.

Договір купівлі-продажу передбачає зобов'язання продавця передати майно у власність покупця, а покупець — прийняти його та сплатити визначену суму.

Договір підряду означає, що підрядник виконує певну роботу за замовленням клієнта, який зобов'язаний прийняти та оплатити результат. У разі виявлення недоліків при прийманні робіт замовник має право заявити про це підряднику.

Строки пред'явлення претензій за виявленими недоліками визначаються законом: до 3 років — у разі дефектів будівель і споруд, якщо стороною договору є громадянин; до 1 року — при виявленні прихованих недоліків в іншому майні; до 6 місяців — щодо явних недоліків.

Документальне оформлення розрахунків здійснюється за допомогою рахунків-фактур, товарних накладних, актів виконаних робіт тощо. Для отримання матеріальних цінностей представник підприємства повинен надати довіреність, яка видається працівнику підприємства на строк не більше 10 днів і реєструється у спеціальному журналі. Після відвантаження довіреність залишається у постачальника.

Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками ведеться на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», який є активно-пасивним. За дебетом відображається дебіторська заборгованість (борги постачальників перед підприємством), за кредитом — кредиторська заборгованість (зобов'язання підприємства перед постачальниками). У балансі дебетове сальдо рахунку 63 показується в активі, а кредитове — у

пасиві. Згідно з планом рахунків, рахунок 63 належить до класу 6 «Поточні зобов'язання». Рахунок має три субрахунки: 631 (розрахунки з вітчизняними постачальниками; 632 (розрахунки з іноземними постачальниками); 633 (розрахунки з учасниками промислово-фінансових груп (ПФГ)).

Аналітичний облік розрахунків з постачальниками та підрядниками здійснюється на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» (рис. 1.3).

Рис.1.3. Характеристика рахунку 63 ТОВ «Ютерм Україна»

Для узагальнення інформації про розрахунки за поточною заборгованістю з постачальниками та підрядниками підприємства використовують субрахунки 371 «Розрахунки за виданими авансами», 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» і 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками», за довгостроковою – субрахунок 183 «Інша дебіторська заборгованість» і рахунок 55 «Інші довгострокові зобов'язання».

Застосування зазначених субрахунків залежить від форми та порядку розрахунків за товарно-матеріальні цінності, роботи, послуги.

Оскільки виробничі запаси оприбутковуються за цінами постачальників без ПДВ, то в записі на рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» відображається загальна сума без ПДВ, а відповідна сума ПДВ включається до рахунку 641 «Розрахунки за податками».

Товарно-матеріальні цінності, отримані від постачальників, зараховуються до складу активів з відображенням за дебетом рахунків 15 «Капітальні інвестиції», 20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 28 «Товари» і кредитом відповідного субрахунку до рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Оприбуткування виробничих запасів, товарів оформляється прибутковим ордером (типова форма № М-4) або прибутковою накладною довільної форми.

За кредитом субрахунку 371 відображають суми, погашені заліками під час розрахунків за поставлені матеріали, виконані роботи, надані послуги, у кореспонденції з рахунком 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», а також суми, повернуті постачальниками або підрядниками як невикористані, у кореспонденції з рахунками обліку грошових коштів. Інакше кажучи, після виконання постачальниками і підрядниками своїх зобов'язань за кредитом цього субрахунку відображають погашення заборгованості, а в разі невиконання – її списання в разі визнання такої заборгованості сумнівною або безнадійною.

В табл.1.1 наведено основні операції розрахунків з постачальниками.

Таблица 1.1

Журнал господарських операцій розрахунків з постачальниками

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн	Первинний документ
1	Перераховано постачальнику передоплату за товари	371	311	30 000	Платіжне доручення №105 від 03.10.2025 р.
2	Отримано податкову накладну на суму авансу (відображено податковий кредит з ПДВ)	641	644	6 000	Податкова накладна №30 від 03.10.2025 р.
3	Отримано від постачальника сировину на склад	201	631	50 000	Накладна №45 від 05.10.2025 р.
4	Відображено податковий кредит з ПДВ при отриманні матеріалів	641	631	10 000	Податкова накладна №45 від 05.10.2025 р.
5	Зараховано раніше перераховану передоплату постачальнику	631	371	30 000	Бухгалтерська довідка №18 від 06.10.2025 р.
6	Перераховано решту коштів постачальнику з поточного рахунку	631	311	30 000	Платіжне доручення №112 від 07.10.2025 р.
7	Отримано послуги перевезення матеріалів	231	631	5 000	Акт наданих послуг №17 від 08.10.2025 р.
8	Відображено податковий кредит з ПДВ по послугах	641	631	1 000	Податкова накладна №17 від 08.10.2025 р.
9	Оплачено постачальнику за послуги перевезення	631	311	6 000	Платіжне доручення №119 від 09.10.2025 р.

Продовження таблиці 1.1

10	Повернено постачальнику частину неякісних матеріалів	631	201	5 000	Акт повернення №22 від 10.10.2025 р.
11	Відображено зменшення податкового кредиту з ПДВ через повернення	631	641	1 000	Розрахунок коригування №45/1 від 10.10.2025 р.
12	Отримано штраф від постачальника за порушення умов договору	374	715	2 000	Лист-претензія №56 від 12.10.2025 р.
13	Зараховано штраф у рахунок зменшення заборгованості постачальнику	631	374	2 000	Бухгалтерська довідка №25 від 13.10.2025 р.

Для аналітичного обліку розрахунків за рахунком 63 застосовують Журнал №3 с.-г. та Реєстр операцій за розрахунками з постачальниками (підрядниками) №3.3 с.-г.. У них фіксуються всі операції незалежно від суми рахунку-фактури чи форми розрахунку [6].

Матеріальні цінності, оплачені, але ще не отримані на склад до кінця місяця, оприбутковуються після фактичного надходження. Їх вартість відображається за кредитом рахунку 63 у кореспонденції з рахунками обліку відповідних запасів. Якщо під час приймання виявлено нестачу чи невідповідність якості, такі суми показують окремо як претензії до постачальників.

Якщо частина товару оплачена, але ще перебуває в дорозі або не вивезена зі складу постачальника, її облік ведеться як дебіторська заборгованість, без відображення на кредиті рахунку 63, до моменту фактичного отримання.

З введенням НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» забезпечення перестали розглядати як окремий вид зобов'язань. В НП(С)БО 11 «Зобов'язання» їх розділили на дві категорії: одні включили у склад поточних зобов'язань (поточні забезпечення), інші – у склад довгострокових зобов'язань (довгострокові зобов'язання).

Одночасно, у Балансі (Звіті про фінансовий стан) назви розділів II та III визначені відповідно довгострокових та поточних зобов'язань: «Довгострокові зобов'язання і забезпечення», «Поточні зобов'язання і забезпечення». У Плані рахунків та Інструкції про його застосування забезпечення були включені до одного класу з власним капіталом (клас 4 «Власний капітал та забезпечення зобов'язань»), підкреслюючи їх зв'язок. З одного боку, забезпечення мають ознаки зобов'язань: характеризуються часом погашення, спричинені минулими подіями, є витратними та призведуть до зменшення ресурсів, що забезпечують економічні вигоди. Особливості відображення розрахунків з постачальниками та підрядниками в балансі підприємства наведена на рисунку 1.4.

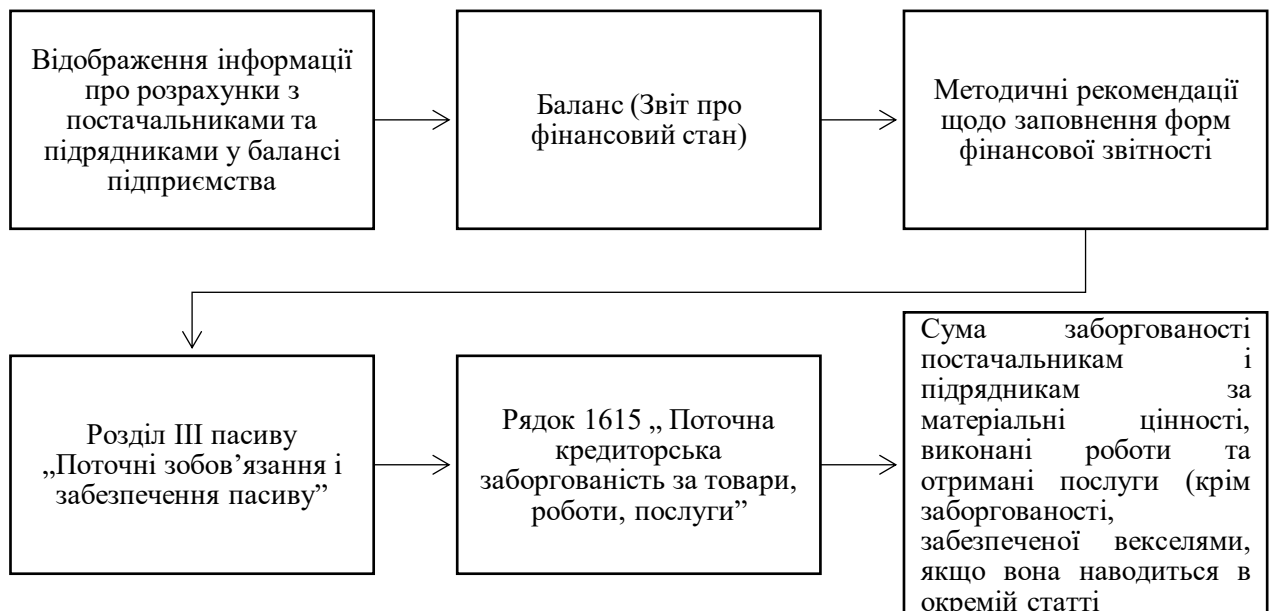

Рис.1.4. Відображення інформації про розрахунки з постачальниками та підрядниками у балансі підприємств ТОВ «Ютерм Україна».

Контроль у сфері розрахунків із постачальниками спрямований на забезпечення законності, доцільності та своєчасності господарських операцій.

Основні його завдання представлені на рис.1.5:

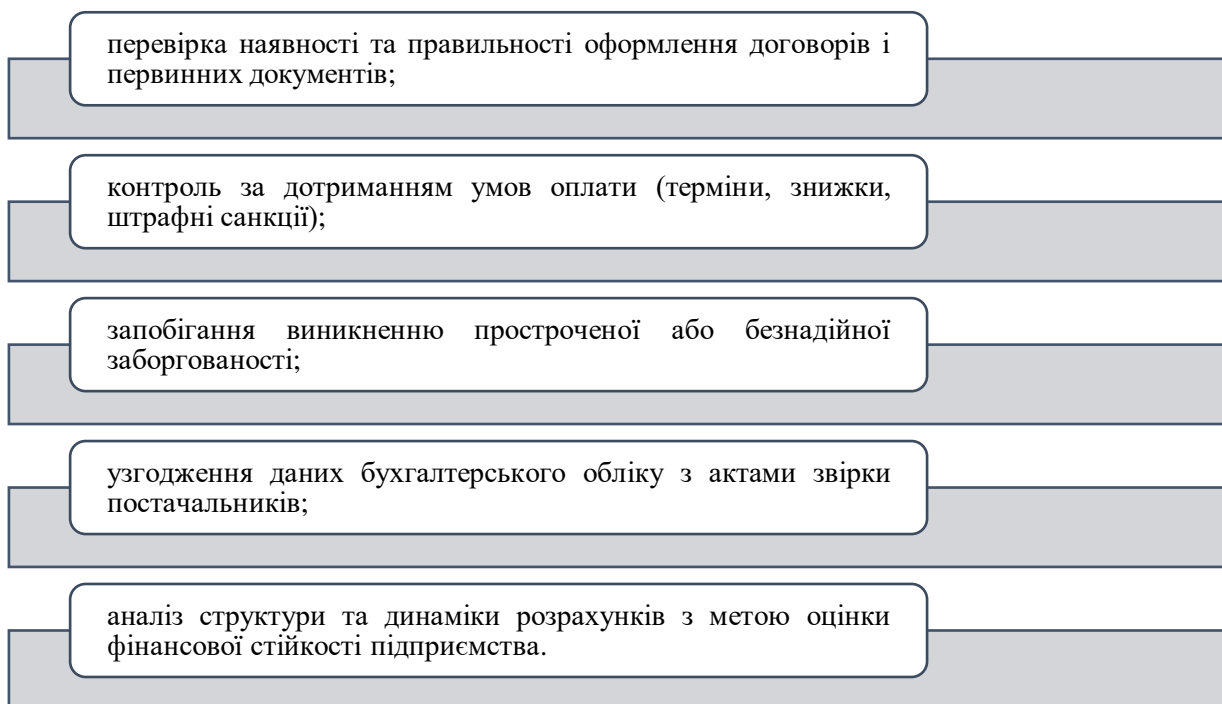

Рисунок 1.5 – Завдання контролю розрахунків з постачальниками

Внутрішній контроль здійснюється бухгалтерською службою спільно з фінансовим відділом, а зовнішній — під час аудиторських перевірок. Основною метою контролю за розрахунками з постачальниками — це визначення достовірної інформації з обліку розрахунків із постачальниками з товарно-матеріальних цінностей.

При проведенні подальшої перевірки розрахунків із постачальниками та підрядниками необхідно контролювати правильність оформлення первинних облікових документів для того, щоб обґрунтувати кредиторську заборгованість. Також необхідно завірити відображення кредиторської заборгованості на рахунках бухгалтерського обліку та оцінити правильність оформлення та відображення в обліку пред'явлених претензій.

Для виявлення негативних факторів, що впливають на фінансове стан організації, необхідно проводити аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості організації. Щоб провести цей аналіз необхідно вдатися до

детального підходу та розробити стратегічний план, який дозволить детальніше вивчити вплив поточного стану заборгованості організації та вплив на фінансову стабільність.

Якщо говорити про аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості, то він показує, що заборгованість виникає в тому випадку, коли товар або послуга реалізована, а оплата за них ще не надійшла. Це показує, що організація є фінансово нестабільною, а її товари чи послуги не є найнеобхіднішими.

Якщо говорити про контроль дебіторської заборгованості, то для початку слід збагнути, звідки виникла дебіторська заборгованість. Існує поняття нормальної дебіторської заборгованості. Вона є неминучою і з'являється через те, що існує часовий інтервал між відвантаженням і оплатою продукції. У разі несвоєчасного погашення оплати за товар покупцем, коли порушено строки договору, виникає прострочена дебіторська заборгованість. Також є поняття безнадійної дебіторської заборгованості, що виникає у разі відсутності в організації повернення коштів за договором.

Коли проводиться аналіз дебіторської заборгованості, ставиться акцент на тих клієнтах, через які вона виникає. Таких клієнтів розподіляють на сумлінних та недобросовісних. До сумлінних клієнтів відносять тих, хто виконує умови договору та оплачує зобов'язання вчасно. Недобросовісні клієнти не виконують умов договору та намагаються уникнути платежів.

При організації бухгалтерського обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками особливу увагу слід приділити безнадійній кредиторській заборгованості (при закінченні строку позовної давності, банкрутстві чи ліквідації підприємства, виникненні форс-мажорних обставин).

Організація обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками повинна забезпечити: своєчасну перевірку розрахунків із постачальниками та підрядниками; попередження прострочення кредиторської заборгованості.

Бухгалтерський облік, у тому числі, і облік розрахунків з постачальниками та підрядниками складається з організації синтетичного та

аналітичного обліку розрахунків. На підставі інформації синтетичного та аналітичного обліку визначається узагальнена інформація для відображення у фінансовій звітності. Особливого значення набуває правильно організований саме аналітичний облік розрахунків з постачальниками та підрядниками. Дослідження типових помилок, які виявляються під час перевірки достовірності інформації бухгалтерського обліку, свідчать про те, що деяких з них можна уникнути, якщо удосконалити саме аналітичний облік.

Переважно підприємства не ведуть деталізований аналітичний бухгалтерський облік, що призводить до порушення принципів складання фінансової звітності, а саме принципу превалювання сутності над формою, відповідно до якого операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми.

Достовірність інформації кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками та також впливає на достовірність інформації показників Звіту про фінансові результати та Звіту про рух грошових коштів, в яких окремо наводяться показники операційної фінансової та інвестиційної діяльності. Тому підприємства повинні чітко визначати, які операції відносяться до операційної та іншої діяльності.

Контроль над кредиторською заборгованістю може включати кілька етапів [1]:

- переддоговірна перевірка: аналіз статутних документів, вивчення бухгалтерської звітності за останній фінансовий рік, довідки про відсутність заборгованості перед бюджетом з податків та зборів, ліцензії, якщо угода укладається в рамках діяльності, що ліцензується;

- узгодження умов угоди, у тому числі можливість отримання відстрочки платежу. Це дозволить підтримувати оптимальний рівень платоспроможності, при цьому є можливість отримати товарно-матеріальні цінності та задіяти їх у своїй діяльності з метою отримання доходу та подальшого відшкодування заборгованості. Однак у разі непогашення заборгованості виникає ризик набутти поганої ділової репутації;

-контроль за станом розрахунково-платіжної дисципліни, що є важливим чинником зміцнення ділових відносин із партнерами. Відповідальність дотримання термінів оплати, і навіть за правильністю складання платіжних доручень несе бухгалтерія. Бухгалтерією проводиться періодична звірка розрахунків із контрагентами у межах укладених договорів.

Таким чином, управління кредиторської заборгованістю включає функції моніторингу, прогнозування та аналізу кредиторської заборгованості. Розрахунки з постачальниками та підрядниками, розрахунки з постачальниками та підрядниками є невід'ємною частиною господарської діяльності будь-якої організації.

Невиконання договірних зобов'язань, невчасне погашення заборгованості можуть призвести до фінансових втрат. Тому правильна організація розрахунків із постачальниками та підрядниками дозволяє керуючим структурам підприємств приймати раціональні рішення, знижувати ризики та забезпечувати фінансову стійкість організації.

За результатами проведених досліджень можемо визначити основні теоретико-методологічні аспекти організації бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками, які узагальнимо в табл.1.2.

Таблиця 1.2 – Облікова система розрахунків з постачальниками

Елементи системи	Характеристика
Нормативна база	НП(С)БО 11 «Зобов'язання» НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів», МСФЗ, якщо бухгалтерський облік ведеться з використанням МСФЗ, Наказ про облікову політику, Законодавчо-нормативні документи, Інструкція № 291 План рахунків, Робочий План рахунків
Умови визнання зобов'язання	Оцінка зобов'язання може бути достовірно визначена; існує ймовірність зменшення економічної вигоди в майбутньому внаслідок його погашення
Умови визнання доходу звітного періоду	Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню

Продовження таблиці 1.2

Особливості заборгованості розрахунків	Відноситься до операційної діяльності підприємства; поточна кредиторська заборгованість
Оцінка на дату балансу	Відображаються в балансі за сумою погашення
Класифікація розрахунків відповідно до Плану рахунків	Розрахунки з вітчизняними постачальниками; Розрахунки з іноземними постачальниками; Розрахунки з учасниками ПФГ
Синтетичний облік розрахунків	Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
Рахунок 63 - активно-пасивний рахунок	Дебетове сальдо - відображає заборгованість постачальників та підрядників. По дебету кореспондує з кредитом рахунків: 24,30,31,34,36,37,40,42,46,48,50,51,52,55,60,62,64,68,70,71,74 Кредитове сальдо – відображає заборгованість підприємства перед постачальниками та підрядниками. По кредиту кореспондує з дебетом рахунків: 15.20,21,22,23,24,28,30,39,42,47,64,68,70,80,84,85,9091,92,93,94
Аналітичний облік визначається	Наказом про облікову політику; внутрішніми положеннями про організацію бухгалтерського обліку
Регістри обліку	Журнал 3 Відомість 3.3
Документальне забезпечення	Типові форми первинних документів; самостійно розроблені форми первинних документів відповідно до чинного законодавства; довідки; відомості, інші форми документів для контролю, аналізу, управління

Ефективна організація розрахунків з постачальниками базується на взаємодії трьох складових: облікове забезпечення формує достовірні дані про зобов'язання; інформаційне забезпечення забезпечує доступ до аналітики в реальному часі; контрольне забезпечення гарантує законність та ефективність операцій.

Комплексне поєднання цих елементів сприяє підвищенню фінансової дисципліни, мінімізації ризиків неплатоспроможності та формуванню достовірної фінансової звітності підприємства.

Висновки до розділу 1

У першому розділі досліджено теоретико-методичні основи організації облікового, інформаційного та контрольного забезпечення розрахунків із постачальниками. З'ясовано, що ефективне управління розрахунками є важливою складовою фінансової стійкості підприємства, адже від своєчасності платежів та достовірності облікової інформації залежить платоспроможність і репутація суб'єкта господарювання.

Розглянуто сутність розрахункових відносин між підприємствами, визначено основні принципи їх здійснення — своєчасність, надійність, законність та ефективність. Обґрунтовано, що належна організація бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками забезпечує достовірне відображення зобов'язань у фінансовій звітності, сприяє зниженню ризику виникнення дебіторської та кредиторської заборгованості.

Встановлено, що методика обліку розрахунків із постачальниками базується на положеннях НП(С)БО 11 «Зобов'язання», П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та Плану рахунків бухгалтерського обліку. Основним інструментом синтетичного обліку виступає рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Ефективність обліку значною мірою визначається якістю первинних документів, рівнем автоматизації облікових процесів та інтеграцією бухгалтерських даних в інформаційну систему підприємства.

Розкрито роль інформаційного забезпечення, яке дозволяє формувати аналітичні дані про стан розрахунків і контролювати виконання договірних зобов'язань у режимі реального часу. Застосування сучасних ERP-систем і цифрових платформ сприяє оптимізації процесів обробки рахунків, підвищенню точності обліку та прозорості взаєморозрахунків.

Окрему увагу приділено контрольному забезпеченню, що охоплює систему внутрішнього й зовнішнього контролю за правильністю, законністю та доцільністю операцій із постачальниками. Саме контрольні процедури

забезпечують своєчасне виявлення помилок, зловживань і прострочених заборгованостей.

Проаналізовано зарубіжний досвід обліку розрахунків із постачальниками, який базується на принципах прозорості, автоматизації та стандартизації. Використання міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS) і принципу «трьох узгоджень» (three-way match) забезпечує достовірність облікових даних і мінімізацію ризиків фінансових порушень.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЮТЕРМ УКРАЇНА» ТА АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ

2.1. Організаційно-економічна характеристика та організація обліку на ТОВ «Ютерм Україна»

ТОВ «Ютерм Україна» — українська компанія, заснована 2 червня 2013 року, що спеціалізується на виробництві радіаторів і котлів центрального опалення. За дванадцять років компанія здобула національне лідерство у виробництві приладів опалення та експортує продукцію в 22 країнах. Будівництво першого заводу UTERM Україна почалося в місті Красному Лучі (нині – Хрустальний, Луганська обл.) у 2010 році. Власники компанії прийняли рішення щодо створення підприємства після чотирьох років роботи в дистрибуції сталевих радіаторів [20].

В табл.2.1 представлено основні відомості про підприємство.

Таблиця 2.1

Основні відомості про ТОВ «Ютерм Україна»

Назва	Характеристика
Повна назва	Товариство з обмеженою відповідальністю «Ютерм Україна»
Юридична адреса	09108, Україна, Київська обл., Білоцерківський р-н, м. Біла Церква, проспект Незалежності, буд. 85
Статутний капітал	40 000 000 грн
Основний вид діяльності	Виробництво радіаторів і котлів центрального опалення (КВЕД 25.21)

Компанія UTERM Україна виробляє сталеві панельні радіатори з нижнім підключенням у всіх типорозмірах. Сьогодні продукцію під брендом UTERM Україна знають і купують у 22 країнах. Це, окрім національного ринку, СНД, Європа, Великобританія, Канада, Китай. Підприємств впевнено просуває свій продукт і підіймає престиж українського виробника. ТОВ «Ютерм Україна» є товариством з обмеженою відповідальністю, що визначає його організаційно-правову форму (рис.2.3).

Рис.2.3. Організаційна структура ТОВ «Ютерм Україна»

Організаційна структура підприємства має лінійно-функціональний тип управління, який поєднує принципи єдиноначальності та функціональної спеціалізації. На вершині структури знаходиться Генеральний директор, який здійснює загальне керівництво підприємством, координує діяльність усіх підрозділів і приймає стратегічні управлінські рішення.

У безпосередньому підпорядкуванні Генерального директора перебувають основні керівники функціональних напрямів: Фінансовий директор, Директор з виробництва, Комерційний директор, Керівник відділу персоналу та Керівник логістичного відділу.

Фінансовий директор відповідає за фінансово-економічну діяльність підприємства, забезпечує контроль за ефективним використанням фінансових ресурсів, формує бюджет і звітність. У його підпорядкуванні знаходяться:

Бухгалтерія, яка здійснює ведення бухгалтерського обліку, складає фінансову та податкову звітність;

Відділ планування, який займається розробкою фінансових планів, аналізом витрат і прогнозуванням доходів підприємства.

Директор з виробництва забезпечує ефективну організацію виробничих процесів, контроль за дотриманням технологічних норм і термінів виготовлення продукції. У його підпорядкуванні діють:

Відділ технічного контролю, який здійснює перевірку якості сировини, напівфабрикатів і готової продукції;

Інженерний відділ, що розробляє технічну документацію, займається удосконаленням технологічних процесів і впровадженням нових виробничих рішень.

Комерційний директор відповідає за реалізацію продукції, розробку маркетингових стратегій і підтримання конкурентоспроможності підприємства на ринку. У його підпорядкуванні знаходяться:

Відділ продажів, який безпосередньо займається реалізацією продукції, роботою з клієнтами та укладанням договорів;

Відділ маркетингу, що здійснює дослідження ринку, аналіз попиту, розробку рекламних кампаній і заходів з просування продукції.

Відділ персоналу виконує функції управління людськими ресурсами: підбір, адаптація, навчання та оцінювання працівників, ведення кадрового діловодства, формування системи мотивації персоналу.

Логістичний відділ забезпечує організацію постачання сировини, транспортування готової продукції, оптимізацію складських запасів і взаємодію з постачальниками та транспортними компаніями.

Загалом така організаційна структура дозволяє забезпечити ефективний розподіл обов'язків, чітку координацію між підрозділами та оперативне прийняття управлінських рішень. Вона сприяє підвищенню продуктивності праці, покращенню якості продукції та стабільному розвитку підприємства. Ця структура дозволяє ефективно організувати виробництво сталевих котлів, забезпечуючи якість продукції, контроль витрат, інноваційний розвиток і конкурентоспроможність на ринку. Кожен керівник має свою сферу відповідальності, що зменшує дублювання функцій та підвищує ефективність управління.

Облік в досліджуваному підприємстві здійснюється бухгалтерською службою в складі трьох бухгалтерів на чолі з головним бухгалтером. Один з бухгалтерів відповідає за податкові накладні, зокрема складає їх, реєструє в Єдиному реєстрі податкових накладних та надсилає контрагентам. Інший бухгалтер займається нарахуванням оплати праці та інших виплат працівникам, тобто пов'язаний з податком з доходів фізичних осіб та військовим збором.

Третій бухгалтер займається виробництвом. Головний бухгалтер веде облік доходів і витрат, узагальнює дані щодо суми нарахованих податків, формує звітність по цих податках, надсилає її в фіскальну службу та формує платіжні доручення на перерахування визначених сум до бюджету. Всі працівники бухгалтерії мають вищу освіту за фахом «Бухгалтерський облік», постійно удосконалюють свої вміння і навички за допомогою онлайн-вебінарів, інтернет-ресурсів, друкованого видання «Баланс».

Слід відмітити, що кожний бухгалтер ознайомлений з розробленою для нього посадовою інструкцією, про що свідчить підпис відповідної особи на посадовій інструкції з написом власноруч «Ознайомлений».

Це допомагає усунути всі недоліки і розбіжності в розподілі обов'язків між працівниками бухгалтерії, оскільки всі обов'язки чітко розподілені в офіційному документі і підлягають дотриманню відповідно до зафіксованої згоди працівників бухгалтерії. В досліджуваному підприємстві розроблений і знаходиться в дії Наказ про облікову політику, який, як і всі такі накази, має організаційну та методичну складову.

Облікова політика ТОВ «Ютерм Україна» включає такі елементи:

- робочий план рахунків;
- форми первинної документації, яка потрібна для оформлення операцій господарської діяльності;
- форми внутрішніх звітів;
- порядок, згідно з яким здійснюватиметься інвентаризація;
- способи оцінки зобов'язань та активів;

- правила здійснення документообігу та методи обробки інформації, отриманої в результаті облікової діяльності;
- інші рішення, необхідні для грамотного ведення бухгалтерського обліку;
- рішення про прийняття тієї чи іншої податкової політики.

Таким чином, обліковою політикою ТОВ «Ютерм Україна» регламентує здійснення бухгалтерського та податкового обліку з урахуванням чинного законодавства. Головний бухгалтер контролює роботу бухгалтерії та збирає всі дані бухгалтерського обліку по підприємству для складання звітності. Таким чином, вибудовується наступні ієрархія: документообіг та організація бухгалтерської служби - це елементи облікової політики, що включається до поняття «Організація бухгалтерського обліку». При цьому документообіг фігурує як у положеннях облікової політики, так і в уточненні змісту організації бухгалтерського обліку. Однак повністю відсутнє поняття «діловодство».

Документообіг передбачає створення або отримання від інших організацій первинних документів, прийняття їх до обліку, обробку та передачу в архів, рух документів в організації з моменту їх створення або отримання до завершення виконання або відправлення.

Отже, документообіг у бухгалтерському обліку економічного суб'єкта включає все стадії руху первинних документів Організація документообігу має на увазі розробку форм первинних документів, облікових реєстрів та форм звітності, відмінних від уніфікованих, створення графіка документообігу, визначення алгоритму прийняття документів до обліку, вибір системи обробки документів та порядок їх зберігання.

Вважають, що роботу зі складання графіка документообігу організує головний бухгалтер, а затверджується графік наказом керівника організації.

При цьому графік документообігу формується групою фахівців, які виконують функції з діловодства спільно зі службою діловодства організації

та архівом, хоча в практичній роботі функції з діловодства виконуються бухгалтерами, у посадові інструкції яких включаються обов'язки діловодів.

Все це дозволяє об'єктивно та обґрунтовано вважати саме поняття «організація документообігу» тотожним поняттю «діловодство» за своїм функціональним призначенням.

2.2. Аналіз виробничо-господарської діяльності та фінансового стану ТОВ «Ютерм Україна»

Підприємство для здійснення своєї діяльності має бути забезпечене активами, динаміка яких представлена в табл.2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка складу активів ТОВ «Ютерм Україна» за 2022-2024 роки,
тис.грн.

Назва	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення	
				2023/2022	2024/2023
Незавершені капітальні інвестиції	3730	7908	28	4178	-7880
Основні засоби	145205	139561	135778	-5644	-3783
Усього необоротні активи	148935	147469	136064	-1466	-11405
Запаси	24883	105077	104393	80194	-684
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	96241	106821	129364	10580	22543
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	65580	69023	43535	3443	-25488
Дебіторська заборгованість з бюджетом	6321	12876	2632	6555	-10244
Інша поточна дебіторська заборгованість	16117	6047	644	-10070	-5403
Грошові кошти та їх еквіваленти	14234	11660	5250	-2574	-6410
Витрати майбутніх періодів	0	14668	2482	14668	-12186
Інші оборотні активи	5461	4699	2378	-762	-2321
Усього оборотні активи	228837	330871	296248	102034	-34623
Усього активи	377772	478340	432312	100568	-46028

Загальна сума необоротних активів у 2022 році становила 148 935 тис. грн, у 2023 році – 147 469 тис. грн, а у 2024 році – 136 064 тис. грн. Таким чином, у 2023 році спостерігалось зменшення на 1 466 тис. грн, а у 2024 році

– ще на 11 405 тис. грн порівняно з попереднім періодом. Основною причиною зменшення необоротних активів є скорочення вартості основних засобів (на 5 644 тис. грн у 2023 році та на 3 783 тис. грн у 2024 році), що може свідчити про їх часткове вибуття або амортизацію. Також суттєво зменшилися незавершені капітальні інвестиції — з 7 908 тис. грн у 2023 році до лише 28 тис. грн у 2024 році (зниження на 7 880 тис. грн), що може вказувати на завершення окремих інвестиційних проєктів.

Динаміка оборотних активів демонструє значні коливання. У 2022 році їх сума становила 228 837 тис. грн, у 2023 році — 330 871 тис. грн (зростання на 102 034 тис. грн), а у 2024 році — 296 248 тис. грн, тобто спостерігається зниження на 34 623 тис. грн. Запаси збільшилися у 2023 році більш ніж у 4 рази (на 80 194 тис. грн), що може бути пов'язано з формуванням товарних резервів або накопиченням сировини. Проте у 2024 році їх обсяг трохи зменшився на 684 тис. грн. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги зросла у 2023 році на 10 580 тис. грн, а у 2024 році — ще на 22 543 тис. грн, що свідчить про збільшення відстрочених платежів від покупців. Дебіторська заборгованість за виданими авансами зросла у 2023 році на 3 443 тис. грн, проте у 2024 році зменшилася на 25 488 тис. грн, що може означати часткове закриття авансів або зміну політики розрахунків з постачальниками.

Дебіторська заборгованість з бюджетом мала нестабільну тенденцію: у 2023 році збільшилася на 6 555 тис. грн, а у 2024 році різко зменшилася на 10 244 тис. грн.

Грошові кошти та їх еквіваленти поступово скорочувалися: у 2023 році на 2 574 тис. грн, а у 2024 році — ще на 6 410 тис. грн, що може свідчити про зниження ліквідності. Витрати майбутніх періодів з'явилися у 2023 році в обсязі 14 668 тис. грн, але у 2024 році зменшилися до 2 482 тис. грн.

Інші оборотні активи також мають тенденцію до зниження (на 762 тис. грн у 2023 році та на 2 321 тис. грн у 2024 році). Загальна вартість активів підприємства у 2022 році становила 377 772 тис. грн, у 2023 році — 478 340

тис. грн (зростання на 100 568 тис. грн), а у 2024 році — 432 312 тис. грн, що означає зниження на 46 028 тис. грн.

Таким чином, 2023 рік характеризувався активним зростанням, насамперед за рахунок збільшення оборотних активів, а вже у 2024 році відбулося певне скорочення ресурсів підприємства, зниження ліквідності та загальної вартості активів. Це може свідчити про завершення інвестиційних проєктів, скорочення запасів і певне зниження ділової активності підприємства.

На рис.2.2 представимо структуру активів підприємства за досліджуваний період.

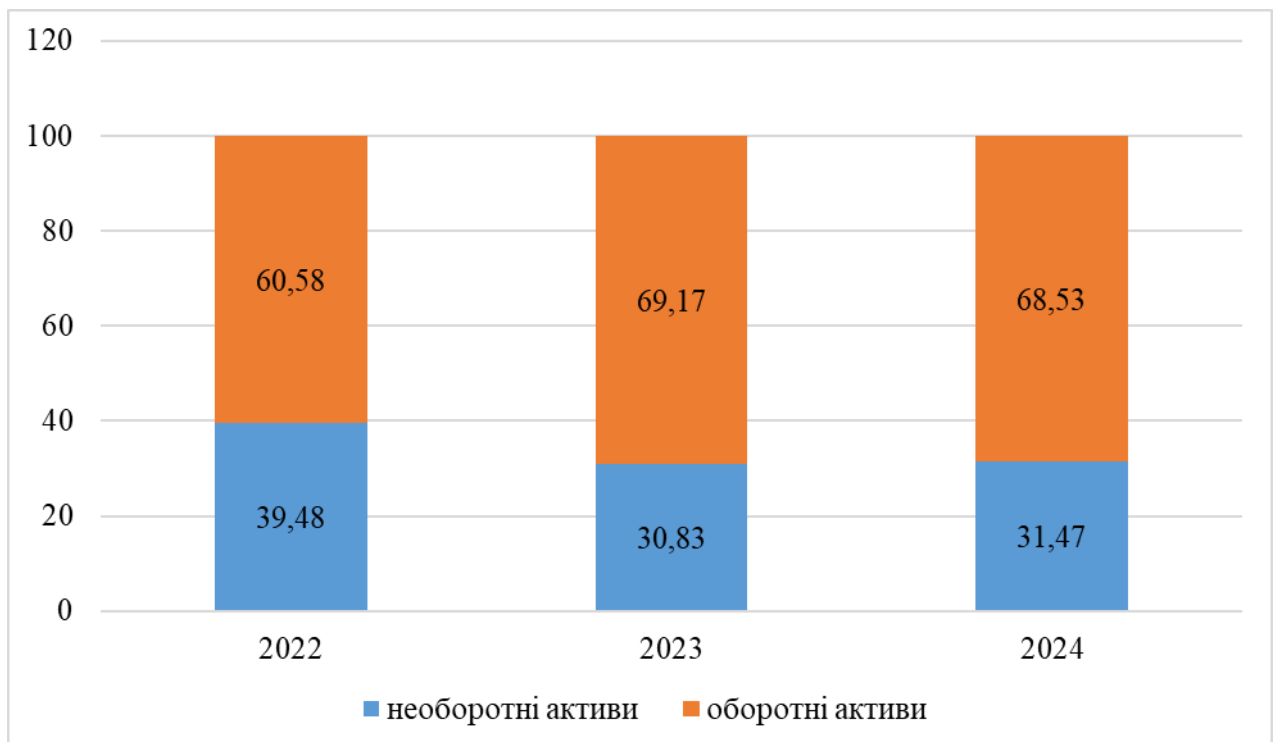

Рис.2.2. Структура активів ТОВ «Ютерм Україна» за 2022-2024 роки, %

Отже, в структурі активів переважають оборотні активи, що характеризує структуру як легку. Активи фінансуються з різних джерел, динаміка яких представлена в табл.2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка джерел фінансування активів ТОВ «Ютерм Україна» за 2022-2024 роки, тис.грн

Назва	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення	
				2023/2022	2024/2023
Статутний капітал	40000	40000	40000	0	0
Нерозподілений прибуток	27244	33924	40154	6680	6230
Усього власний капітал	67244	73294	80154	6050	6860
Короткострокові кредити банків	145177	264345	262517	119168	-1828
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	105862	82120	44775	-23742	-37345
Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	20	1441	694	1421	-747
Кредиторська заборгованість зі страхування	66	193	77	127	-116
Кредиторська заборгованість з оплати праці	82	723	570	641	-153
Кредиторська заборгованість за одержаними авансами	58420	48458	28538	-9962	-19920
Інші поточні зобов'язання	417	7136	14987	6719	7851
Усього поточні зобов'язання	310528	404416	352158	93888	-52258
Всього джерел фінансування	377772	478340	432312	100568	-46028

Дані табл.2.3 показують, що власний капітал за аналізований період зріс на 12 910 тис. грн, що свідчить про позитивну тенденцію до зміцнення фінансової стійкості підприємства. Статутний капітал залишався незмінним протягом трьох років на рівні 40 000 тис. грн, що свідчить про стабільність засновницьких внесків і відсутність змін у складі власників або розмірі зареєстрованого капіталу.

Поточні зобов'язання становлять найбільшу частку у структурі пасивів підприємства. Їх обсяг у 2022 році дорівнював 310 528 тис. грн, у 2023 році зріс до 404 416 тис. грн (зростання на 93 888 тис. грн), а у 2024 році зменшився до 352 158 тис. грн (зниження на 52 258 тис. грн). Це свідчить про певне зменшення боргового навантаження у 2024 році після піку залучення короткострокового фінансування у 2023 році.

Короткострокові кредити банків, які у 2022 році становили 145 177 тис. грн, у 2023 році різко зросли до 264 345 тис. грн (збільшення на 119 168 тис. грн), а у 2024 році трохи зменшилися до 262 517 тис. грн (зниження на 1 828

тис. грн). Така динаміка свідчить про активне залучення банківських кредитів у 2023 році, ймовірно, для фінансування оборотного капіталу або інвестиційних потреб. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги поступово скорочується: у 2022 році — 105 862 тис. грн, у 2023 році — 82 120 тис. грн, а у 2024 році — 44 775 тис. грн. Зменшення на 61 087 тис. грн за два роки може свідчити про поліпшення розрахункової дисципліни або про скорочення обсягів закупівель. Кредиторська заборгованість за одержаними авансами зменшилася з 58 420 тис. грн у 2022 році до 28 538 тис. грн у 2024 році, тобто на 29 882 тис. грн, що може бути результатом виконання замовлень або зменшення обсягів попередньої оплати з боку клієнтів.

Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, зі страхування та з оплати праці мають незначну питому вагу, але демонструють нестабільну динаміку: після збільшення у 2023 році спостерігається певне скорочення у 2024 році. Інші поточні зобов'язання різко зросли — з 417 тис. грн у 2022 році до 14 987 тис. грн у 2024 році, що може свідчити про появу нових видів короткострокових розрахунків або зобов'язань перед третіми сторонами.

Загальний підсумок пасивів (джерел фінансування) Загальна сума джерел фінансування у 2022 році становила 377 772 тис. грн, у 2023 році — 478 340 тис. грн (зростання на 100 568 тис. грн), а у 2024 році — 432 312 тис. грн (зменшення на 46 028 тис. грн). Отже, у 2023 році підприємство суттєво збільшило обсяги залученого фінансування, насамперед за рахунок короткострокових банківських кредитів. У 2024 році спостерігається певна стабілізація: частка позикових коштів знижується, натомість зростає власний капітал, що свідчить про покращення структури джерел фінансування та зменшення фінансових ризиків. Незважаючи на високий рівень короткострокових кредитів, позитивним моментом є нарощування нерозподіленого прибутку, що забезпечує підвищення фінансової незалежності та стабільності підприємства.

На рис.2.3 представимо структуру джерел фінансування активів за досліджуваний період

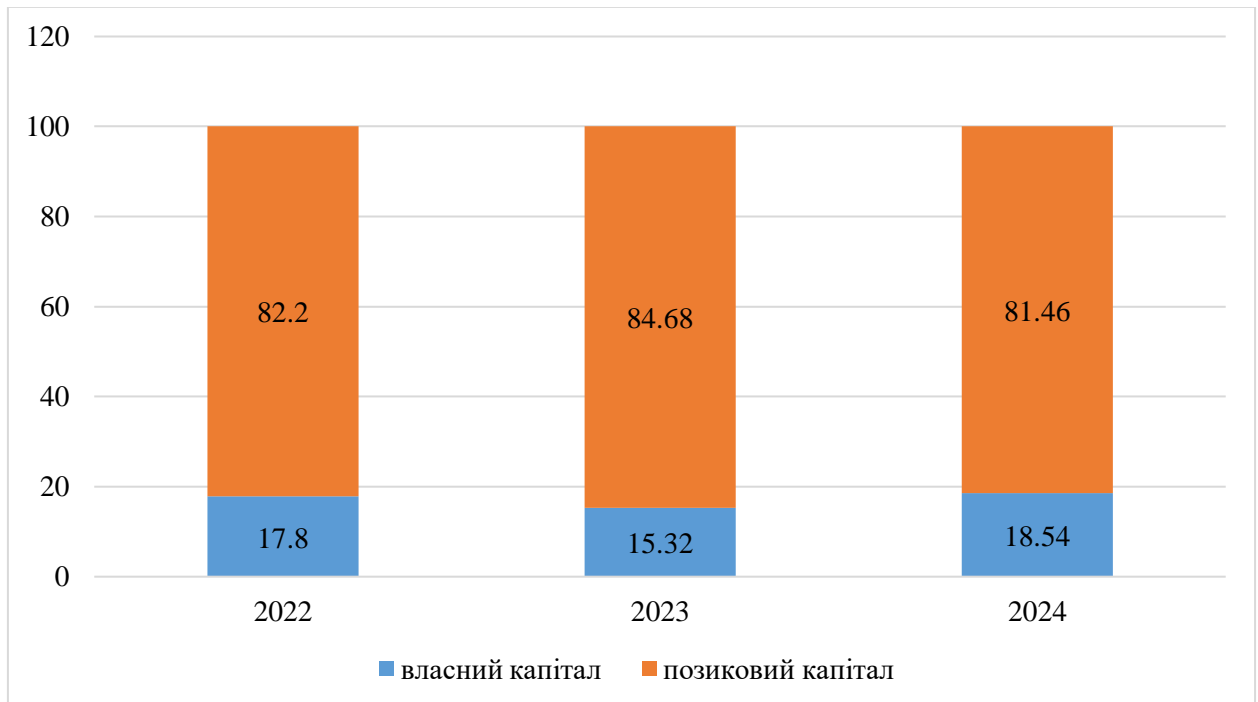

Рис.2.3. Структура джерел фінансування активів ТОВ «Ютерм Україна» за 2022-2024 роки, %

Підприємство має на меті одержувати прибуток від своєї фінансово-господарської діяльності. Динаміка фінансових результатів діяльності представлена в табл.2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка джерел фінансування активів ТОВ «Ютерм Україна» за 2022-2024 роки, тис.грн

Назва	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення	
				2023/2022	2024/2023
Чистий дохід від реалізації продукції/послуг	241862	124298	324855	-117564	200557
Собівартість реалізованої продукції/послуг	193967	94360	240073	-99607	145713
Валовий прибуток	48795	29938	84782	-18857	54844
Інші операційні доходи	78030	12354	61619	-65676	49265
Продовження таблиці 2.5					
Адміністративні витрати	38108	8260	45864	-29848	37604
Витрати на збут	17441	4957	17178	-12484	12221
Інші операційні витрати	60874	13648	53447	-47226	39799

Фінансовий результат від операційної діяльності	10402	15427	29912	5025	14485
Інші фінансові доходи	99	3917	42222	3818	38305
Інші доходи	0	2107	3107	2107	1000
Фінансові витрати	10044	13305	29643	3261	16338
Чистий прибуток	375	6680	6230	6305	-450

Дані табл.2.5 свідчать, що у 2023 році чистий дохід від реалізації зменшився на 117564 тис.грн., а у 2024 році, навпаки, збільшився на 200557 тис.грн. Собівартість реалізованої продукції мала відповідну тенденцію. Валовий прибуток зменшився на 18857 тис.грн. у 2023 році, а у 2024 році, навпаки, збільшився на 54844 тис.грн. Валовий прибуток зменшився у 2023 році на 18857 тис.грн., а у 2024 році, навпаки, збільшився на 54844 тис.грн. Адміністративні витрати зменшилися на 29848 тис.грн., а у 2024 році, навпаки, зросли на 37604 тис.грн.

Витрати на збут зменшилися на 12484 тис.грн. у 2023 році, а у 2024 році, навпаки, зросли на 12221 тис.грн. Інші фінансові доходи зросли на 3818 тис.грн., а у 2024 році - 38305 тис.грн. Чистий прибуток збільшився на 6305 тис.грн., а у 2024 році, навпаки, зменшився на 450 тис.грн. В табл.2.6 представимо динаміку фінансових індикаторів ТОВ «Ютерм Україна» за 2022-2024 роки.

2.3. Методологічні та практичні основи аналізу розрахунків з постачальниками

Розрахунки з постачальниками охоплюють заборгованість підприємства перед контрагентами за отримані товари, виконані роботи чи надані послуги, оплата за які має бути здійснена у майбутньому або врегульована іншим способом. Якщо ж підприємство здійснює передоплату за ще не отримані товари чи послуги, така операція відображається як дебіторська заборгованість за виданими авансами.

Основною метою ведення обліку розрахункових операцій із постачальниками та підрядниками на підприємстві ТОВ «Ютерм Україна» є

забезпечення своєчасного, повного та достовірного відображення всіх господарських операцій, пов'язаних із взаємними розрахунками. В табл.2.7 представимо динаміку складу та структури поточних зобов'язань підприємства за досліджуваний період.

Таблиця 2.7

Динаміка складу та структури поточних зобов'язань ТОВ «Ютерм Україна» за 2022-2024 роки, тис.грн

Назва	2022		2023		2024		Відхилення 2024/2023	
	Тис.грн	%	Тис.грн	%	Тис.грн	%	Тис.грн	%
Короткострокові кредити банків	145177	46,75	264345	65,36	262517	74,55	117340	27,79
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	105862	34,09	82120	20,31	44775	12,71	-61087	21,38
Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	20	0,01	1441	0,36	694	0,20	674	0,19
Кредиторська заборгованість зі страхування	66	0,02	193	0,05	77	0,02	11	0,00
Кредиторська заборгованість з оплати праці	82	0,03	723	0,18	570	0,16	488	0,14
Кредиторська заборгованість за одержаними авансами	58420	18,81	48458	11,98	28538	8,10	-29882	10,71
Інші поточні зобов'язання	417	0,13	7136	1,76	14987	4,26	14570	4,12
Усього поточні зобов'язання	310528	100	404416	100	352158	100	41630	0,00

На основі проведеного аналізу видно, що протягом 2022–2024 рр. структура та обсяги поточних зобов'язань підприємства зазнали суттєвих змін, що відображає трансформацію фінансово-господарської діяльності та зміну джерел фінансування операційної діяльності. Перш за все, варто відзначити, що загальна сума поточних зобов'язань у 2024 році зменшилася порівняно з 2023 роком на 41 630 тис. грн, що загалом можна оцінити як позитивну

тенденцію. Зменшення зобов'язань свідчить про покращення платоспроможності та оптимізацію боргового навантаження. Проте важливим є аналіз структури цих зобов'язань, яка демонструє зростання залежності підприємства від банківських короткострокових кредитів.

Найбільшу частку у структурі поточних зобов'язань протягом усіх досліджуваних років займають короткострокові кредити банків. Їх обсяг у 2024 році становив 262 517 тис. грн, що є на 117 340 тис. грн більше, ніж у 2023 році. Частка цих кредитів у структурі поточних зобов'язань збільшилась до 74,55 %, що свідчить про високу кредитну залежність та формування значного фінансового ризику для підприємства. Така динаміка може бути пов'язана з нестачею власного оборотного капіталу або необхідністю фінансування операційної діяльності за рахунок позикових ресурсів.

Водночас спостерігається значне скорочення кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги — з 82 120 тис. грн у 2023 році до 44 775 тис. грн у 2024 році, тобто на 61 087 тис. грн. Це свідчить про покращення розрахунків з постачальниками, зменшення обсягів товарних кредитів та підвищення платоспроможності підприємства.

Кредиторська заборгованість за одержаними авансами також продемонструвала зниження: з 48 458 тис. грн у 2023 році до 28 538 тис. грн у 2024 році. Це може свідчити про зміну умов співпраці з покупцями або зменшення попиту на продукцію, що вимагає додаткового дослідження.

Заборгованість перед бюджетом, зі страхування та за оплатою праці залишаються незначними за обсягом. Проте заборгованість із заробітної плати у 2024 році збільшилася на 488 тис. грн, що може свідчити про тимчасові фінансові труднощі або затримки з її виплатою. Така ситуація потенційно може вплинути на внутрішній соціальний клімат і потребує вирішення.

Окремої уваги потребує різке зростання інших поточних зобов'язань — з 7 136 тис. грн у 2023 році до 14 987 тис. грн у 2024 році. Збільшення на 14 570 тис. грн може бути пов'язане з нарахуванням штрафів, резервів або інших короткострокових фінансових зобов'язань.

Підсумовуючи, можна зазначити, що підприємство зменшило загальну суму поточних зобов'язань, однак при цьому рівень залежності від банківських кредитів значно зріс. Така структура зобов'язань є ризиковою та свідчить про необхідність перегляду фінансової політики, зокрема щодо забезпечення стабільного оборотного капіталу та диверсифікації джерел фінансування. Одночасно позитивним є скорочення заборгованості перед постачальниками, що покращує ділову репутацію підприємства та зменшує операційні ризики.

На рис.2.4 динаміку показник співвідношення дебіторської заборгованості за товари та послуги з кредиторською заборгованістю за товари роботи, послуги.

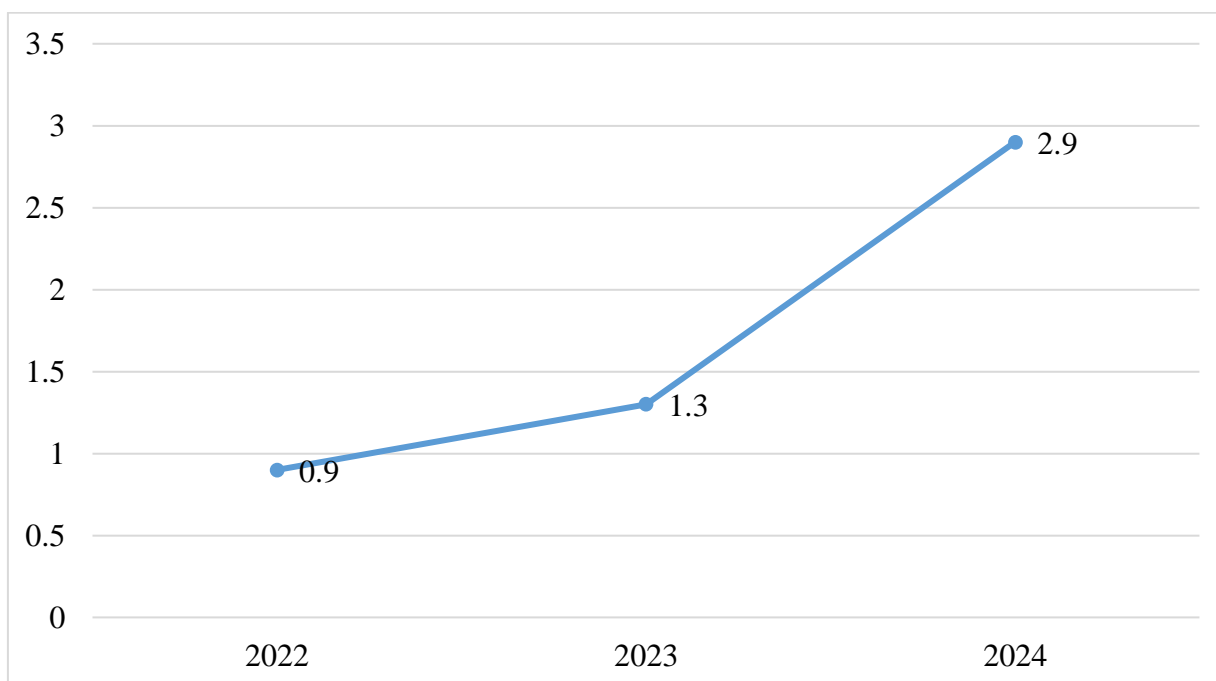

Рис.2.4. Динаміка дебіторської заборгованості за товари та послуги з кредиторською заборгованістю за товари роботи, послуги

У 2022 році підприємство мало нижчу дебіторську заборгованість порівняно з кредиторською, про що свідчить значення менше 1. Це означало, що на той час обсяги зобов'язань перед постачальниками перевищували суми, які мали надійти від покупців.

У 2023 році співвідношення зросло до 1,3. Це свідчить про покращення структури оборотних активів, адже сума дебіторської заборгованості вже перевищила кредиторську. Зростання може бути наслідком збільшення продажів із відстрочкою платежу або поступового зменшення боргів перед постачальниками.

У 2024 році спостерігається різкий стрибок показника до рівня 2,9. Така динаміка свідчить про істотне збільшення дебіторської заборгованості або суттєве скорочення кредиторської. Подібна тенденція може мати суперечливий характер: з одного боку, вона демонструє зменшення залежності підприємства від зовнішніх кредиторів; з іншого — надмірне накопичення дебіторської заборгованості може створювати ризики уповільнення оборотності коштів та дефіциту ліквідних ресурсів.

Загалом рис.2.4 демонструє поступове та значне зростання співвідношення дебіторської заборгованості до кредиторської, що відображає позитивні зміни у структурі зобов'язань підприємства. Однак суттєвий приріст у 2024 році потребує додаткового контролю, оскільки високий рівень дебіторської заборгованості може негативно вплинути на платоспроможність та фінансову стійкість у короткостроковому періоді. Балансування між обсягами дебіторської та кредиторської заборгованостей є важливим завданням для ефективного управління оборотним капіталом підприємства.

З введенням НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» забезпечення перестали розглядати як окремий вид зобов'язань. В НП(С)БО 11 «Зобов'язання» їх розділили на дві категорії: одні включили у склад поточних зобов'язань (поточні забезпечення), інші – у склад довгострокових зобов'язань (довгострокові зобов'язання).

Одночасно, у Балансі (Звіті про фінансовий стан) назви розділів II та III визначені відповідно довгострокових та поточних зобов'язань: «Довгострокові зобов'язання і забезпечення», «Поточні зобов'язання і забезпечення». У Плані рахунків та Інструкції про його застосування забезпечення були включені до

одного класу з власним капіталом (клас 4 «Власний капітал та забезпечення зобов'язань»), підкреслюючи їх зв'язок.

З одного боку, забезпечення мають ознаки зобов'язань: характеризуються часом погашення, спричинені минулими подіями, є витратними та призведуть до зменшення ресурсів, що забезпечують економічні вигоди.

Особливості відображення розрахунків з постачальниками та підрядниками в балансі підприємства наведена на рисунку 2.5.

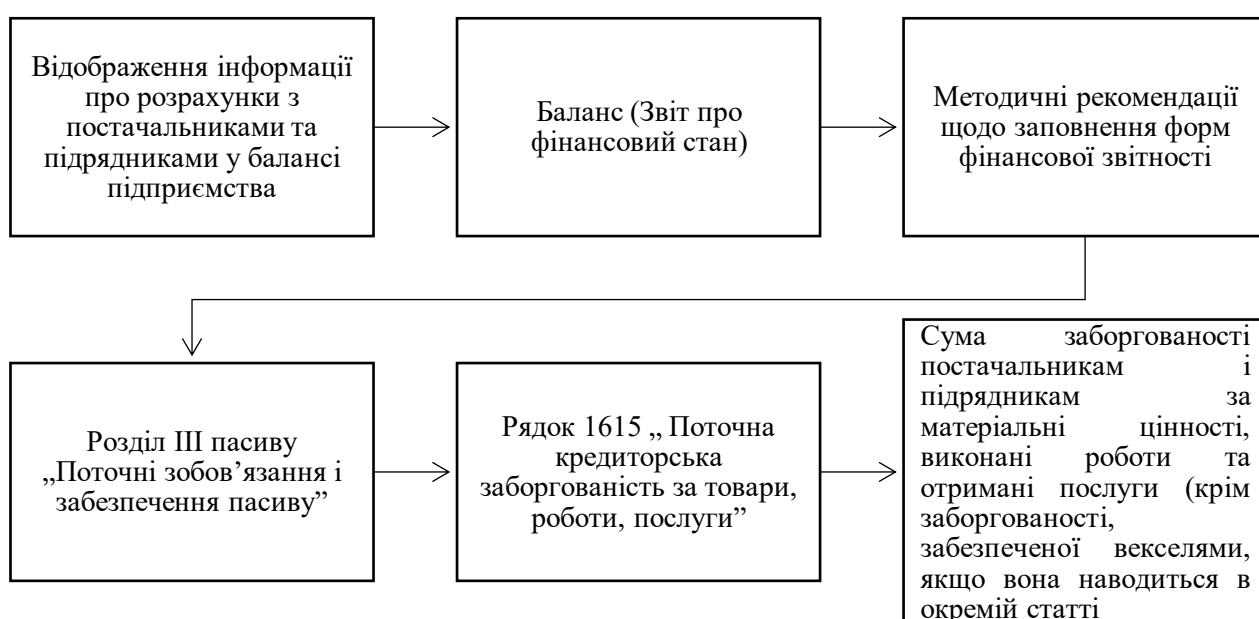

Рис.2.5. Відображення інформації про розрахунки з постачальниками та підрядниками у балансі підприємств ТОВ «Ютерм Україна»

На підприємстві застосовується програма «Майстер Бухгалтерія» Ліцензію було придбано на одне робоче місце. При цьому всі зведені документи ведуться в автоматизованому вигляді, а первинна документація на звичайних бланках або бланках суворої звітності. До складу даної системи включено план рахунків бухгалтерського обліку, який відповідає діючому законодавству України.

Рахунки, основи аналітичного, валютного, кількісного обліку цих рахунків запрограмовані програмою враховуючи вимоги законодавства з бухгалтерського обліку і віддзеркаленню даних в звітності.

Представимо на рис.2.6 автоматизовану систему обліку кредиторської заборгованості на ТОВ «Ютерм Україна».

Рис.2.6. Інформаційна модель інтегрованої бази даних розрахунків з контрагентами в умовах автоматизації обліку кредиторської заборгованості

Програмний продукт «Майстер Бухгалтерія» використовується для забезпечення виконання всіх завдань, які необхідно виконати бухгалтерській службі ТОВ «Ютерм Україна». Якщо інформацію добре обробили та якісно систематизували, то вона в деякій мірі є гарантом того, що управління підприємством буде ефективним. Більшість помилок в бухгалтерському обліку виникає в зв'язку з недбалістю чи незнанням специфіки ведення

бухгалтерського обліку в Україні.

Помилка майже неминуча, якщо облік здійснюють в ручному режимі чи використовують застарілі чи нелегальні версії програмного продукту. Після впровадження комп'ютерної інформаційної облікової системи, яка використовує сучасні інформаційні технології, бухгалтер та управлінець отримали багато плюсів.

Після занесення документу до комп'ютерної програми (створення електронного документа) формується перевірка програмним забезпеченням операцій з дебіторами. Під час створення електронного документа на ТОВ «Ютерм Україна» здійснюють наступні дії:

- 1) заповнюють основні реквізити документу (назва контрагента, номер, дата, умови поставки/платежу тощо);
- 2) заповнюють додаткові реквізити (термін погашення, ступінь важливості, рівень суттєвості сум);
- 3) заповнюють облікові реквізити, які перевіряють виконання специфіки обліку витрат, доходів, податків за певними операціями.

Елемент «термін погашення» існує для контролю за терміном сплати суми по відвантаженому товару, виконаній роботі. Даний реквізит може мати будь-який термін, визначений в умовах договору. Функцією цього елементу є нагадування посадовій особі щодо граничного терміну сплати.

Найважливішим в даному випадку є момент нагадування за декілька днів до граничного терміну сплати. Таким чином, ТОВ «Ютерм Україна» може нагадати дебітору про сплату за договором.

Однією з головних переваг інформаційних систем обліку розрахунків з постачальниками є можливість забезпечення безпеки даних та зменшення ризиків виникнення фінансових шахрайств. Завдяки застосуванню різноманітних методів шифрування та забезпечення захисту від несанкціонованого доступу до інформації, підприємства можуть бути впевнені в тому, що їхні дані зберігаються в надійній і безпечній системі. Інформаційні системи обліку розрахунків з постачальниками можуть бути інтегровані з

іншими інформаційними системами підприємства, що дозволяє забезпечити більш ефективну координацію діяльності різних підрозділів та забезпечити єдину базу даних для всього підприємства.

Висновки до розділу 2

Дослідження облікового, інформаційного та методологічного забезпечення розрахунків з постачальниками на прикладі ТОВ «Ютерм Україна» дало змогу всебічно оцінити рівень організації облікових процесів на підприємстві, що займається виробництвом сталевих радіаторів та має складну систему матеріально-технічного постачання. Аналіз показав, що підприємство дотримується вимог чинного законодавства та Стандартів бухгалтерського обліку, а облікова політика, закріплена внутрішнім Наказом, формує чіткі правила ведення обліку, визначає порядок документування та методи оцінки заборгованості.

Важливою особливістю є функціональний розподіл обов'язків: за напрям роботи з постачальниками відповідає окремий працівник бухгалтерії, що сприяє систематизації інформації, зменшенню навантаження на інших спеціалістів та забезпеченню більш якісного контролю за правильністю та своєчасністю розрахунків. Це позитивно впливає на рівень відповідальності та мінімізує ризики помилок чи дублювання операцій.

Облік поточних розрахунків ведеться відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку, зокрема за рахунком 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Це забезпечує прозорість і систематичність відображення господарських операцій, створює підґрунтя для достовірного формування зобов'язань, а також полегшує подальший аналіз дебіторсько-кредиторської заборгованості. Використання уніфікованого переліку первинних документів — видаткових накладних, актів виконаних робіт, рахунків-фактур, платіжних доручень — гарантує належний рівень доказовості та відповідності даних обліковим регістрам.

Одним із ключових елементів ефективної організації обліку на підприємстві є високий ступінь автоматизації. Застосування програмного забезпечення «Майстер Бухгалтерія» прискорює обробку інформації, знижує ймовірність технічних помилок, спрощує формування звітності та підвищує оперативність контролю за заборгованістю перед постачальниками. Автоматизація також сприяє підвищенню аналітичних можливостей підприємства, дозволяючи швидко отримувати необхідні дані для управлінських рішень, планування закупівель та оптимізації фінансових потоків.

У цілому, організація обліку, інформаційного та методологічного забезпечення розрахунків з постачальниками на ТОВ «Ютерм Україна» може бути оцінена як ефективна та відповідна сучасним вимогам. Система обліку забезпечує повноту, достовірність та своєчасність інформації, а також створює умови для якісного внутрішнього контролю. Це, у свою чергу, сприяє підвищенню фінансової дисципліни, зміцненню партнерських відносин із постачальниками, покращенню платіжної дисципліни та стабільності фінансово-господарської діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 3. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ

3.1. Теоретичні аспекти аудиту розрахунків з постачальниками

В сучасних умовах розрахунки з контрагентами становлять сферу господарської діяльності підприємств, що пов'язана зі значними економічними ризиками. Невиконання договірних зобов'язань, несвоєчасне погашення заборгованості, неефективна політика комерційного кредитування — це лише частина проблем, з якими стикаються підприємства у повсякденній діяльності. Настання навіть однієї ризикової події може призвести до значних фінансових втрат. Такі обставини зумовлюють необхідність постійної уваги з боку управлінців до сфери розрахунків, а також потребу у належному обліково-аналітичному забезпеченні, без якого неможливе ефективне управління.

Під час проведення аудиту особливу увагу приділяють перевірці розрахунків із постачальниками. Це пояснюється тим, що підприємства постійно взаємодіють із ними з метою придбання товарів, робіт чи послуг, необхідних для забезпечення безперервної та ефективної діяльності. Саме ці господарські операції формують основу більшості розрахунків.

Постачальником вважається юридична або фізична особа, яка забезпечує підприємство необхідною продукцією для його функціонування. Згідно з міжнародними стандартами аудиту, головна мета перевірки розрахунків із постачальниками полягає у формуванні незалежної професійної думки аудитора щодо достовірності та правильності відображення цих операцій у фінансовій звітності підприємства.

На основі цієї мети визначаються основні завдання, об'єкти та етапи аудиту розрахунків, що узагальнено представлено на рисунку 3.1.

Рис.3.1. Мета, завдання, об'єкт та джерела інформації аудиту розрахунків з постачальниками

Інформація для керівництва, яка може бути представлена на різних етапах перевірки, має бути чіткою, короткою, змістовною, без фактичних неточностей. Різні рівні значущості відомостей мають бути чітко виділені. За погодженням із керівництвом для різних рівнів управління можуть бути складені окремі листи. Інформаційний лист адресується правильно. Інформація може оформлятися у вигляді звіту, у вигляді звіту експертів з тих чи інших розділів обліку.

Етапи аудиту розрахунків з постачальниками представлені на рис.3.2.

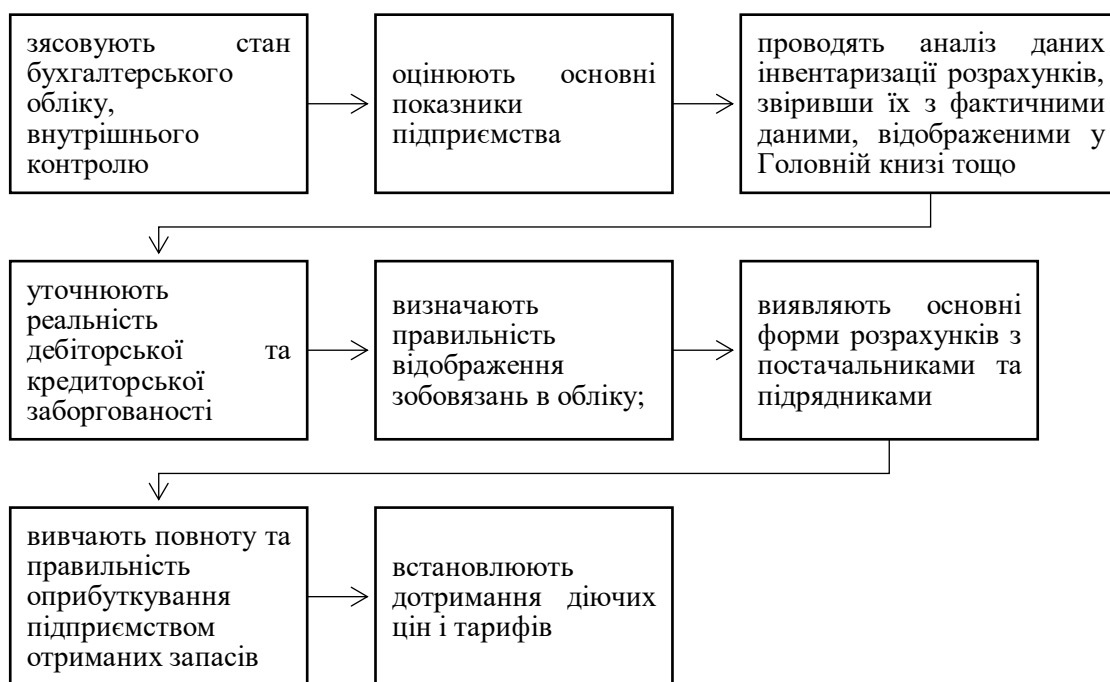

Рис.3.2. Етапи аудиту розрахунків з постачальниками підприємства

Процедури, що здійснюються на заключному етапі аудиту розрахунків з постачальниками та покупцями, можуть бути такими:

- аналітичні процедури застосовуються з метою сприяння аудитору в оцінці результатів, отриманих під час аудиту, та складання певної думки щодо стану розрахунків з постачальниками та покупцями та фінансових звітів;

- перевірка умовних зобов'язань являє собою, що будь-яке умовне зобов'язання може бути визначене як умова, ситуація або ряд умов (обставин), що включають невизначеність отримання можливого виграшу або можливих збитків, які можуть мати місце, коли одна або кілька подій відбудуться або не відбудуться в майбутньому. Наприклад, ймовірна втрата у зв'язку з незатребуваною заборгованістю, наявність умовної втрати призводить до списання нарахованого резерву та віднесення його до прибутку;

- процедури проведення аудиту, різноманітність умов, що раптово виникають, унеможлиблює подання точного опису завдання аудитора. Підприємство може мати умовні зобов'язання щодо дебіторської заборгованості, врахованої у регістрах бухгалтерського обліку. Особливої уваги вимагає розгляд операцій із виплати відсотків, не пов'язаних із

зареєстрованими борговими зобов'язаннями. Підприємство може мати гарантовану оплату заборгованості з боку іншого підприємства. У цьому випадку необхідно провести перевірку рекомендаційного листа керівництва та договорів щодо таких непередбачених зобов'язань.

Істотність на завершальній стадії аудиторської перевірки означає, що всі істотні обставини, виявлені під час проведення аудиту розрахунків із постачальниками і покупцями, жодні інші обставини були виявлені аудитором під час проведення аудиту.

На цьому етапі аудиту повинні бути ясно та повно виявлені всі суттєві зауваження щодо стану розрахунків з постачальниками та покупцями, наявності дебіторської та кредиторської заборгованості.

Вираз думки про достовірність бухгалтерського обліку розрахунків з дебіторами та кредиторами може відобразитися у робочому документі аудитора, який передається керівнику групи для складання аудиторського висновку. Відомості, що містяться у звіті «Про стан розрахунків з постачальниками та покупцями» можуть істотно вплинути на форму аудиторського висновку, або бути приводом для відмови від висловлювання думки аудитора про достовірність бухгалтерської звітності.

Аудиторська перевірка розрахунків із постачальниками та покупцями представляє окремий блок фінансово-господарських операцій. Цю перевірку може виконати будь-який помічник (експерт). У цьому випадку керівник групи аудиторів повинен проаналізувати, чи була робота виконана належним чином та оцінити, чи узгоджуються результати з висновками, які мають бути подані в аудиторському висновку.

В аудиторській практиці виконуються два види аналізу робочих документів та процедур:

1. аналіз закінчених робочих документів особою, зайнятою практичною роботою, з метою оцінки результатів аудиторської перевірки;
2. аналіз аудиторських процедур особою, яка не брала участі в практичній роботі. Цей аналіз забезпечує об'єктивну оцінку процедур,

використаних під час практичної роботи, та їх результатів, що утворюють основу для вироблення аудиторської думки.

Особа, яка бере участь у практичній роботі, несе відповідальність за аналіз усіх закінчених робочих документів.

Мета аналізу робочих документів та програми аудиторської перевірки – переконатися, що використовувані процедури є адекватними та доречними, що вони виконані належним чином та стали джерелом достатніх доказів при формулюванні аудиторських висновків, які є об'єктивними та логічними.

Реальним змістом будь-якої аудиторської перевірки є розумне та логічне її планування, досконале виконання та контроль. Якщо аудиторська перевірка правильно спланована, виконана та зареєстрована, то аналіз робочих документів стає заключною стадією, тобто засобом визначення того, що при складанні аудиторського звіту всі позиції, які мають важливе значення, були взяті до уваги. При аудиті розрахунків із постачальниками та покупцями цими позиціями є:

1) у перевірку включено усі існуючі рахунки на придбання товарно-матеріальних цінностей, реалізацію готової продукції, виконаних робіт, наданих послуг;

2) дебіторська і кредиторська заборгованості, що утворилася, арифметично точні;

3) всі рахунки дебіторів та кредиторів правильні та мають власників;

4) включені суми дебіторської та кредиторської заборгованості оцінені правильно;

5) операції мають прийнятну кореспонденцію та враховані вчасно;

6) дебіторська та кредиторська заборгованості відображені правильно.

За результатами проведеної перевірки розрахунків із постачальниками та покупцями та станом дебіторської та кредиторської заборгованості може бути складений звіт аудиторської перевірки бухгалтерського обліку та достовірності сум, відображених у звітності. Зміст звіту аудиторської

перевірки ідентично змісту листа-інформації економічному суб'єкту про проведену аудиторську перевірку.

Загальні результати перевірки стану бухгалтерського обліку та звітності включають оцінки дотримання встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку та звітності, а також опис виявлених суттєвих порушень.

Результати дотримання законодавства при здійсненні фінансово-господарських операцій складаються з цілей і характеру низки господарських операцій, що здійснюються, загальної оцінки відповідності та опису виявлених істотних невідповідностей, а також відповідальності керівництва підприємства за недотримання чинного законодавства України при здійсненні господарських операцій.

Гавриленко В., Крот Ю. наголошували на важливості аудиторської перевірки розрахунків з постачальниками і підрядниками в контексті забезпечення достовірності та надійності фінансової звітності підприємства та вдосконалення робочих документів аудитора, що дозволить забезпечувати високу якість та ефективність проведення аудиту. На їх думку, за допомогою робочих документів у аудиторів є можливість детально вивчати фінансові документи, виявляти можливі фінансові ризики та недоліки, збільшуючи точність та результативність перевірки [3].

Основним інформаційним забезпеченням аудиту розрахунків з постачальниками є первинні та інші документи бухгалтерського обліку. До групи дозвільних документів належать: заявки на придбання товарно-матеріальних цінностей, робіт, послуг з обґрунтуванням необхідності їх придбання; договори на купівлю товарно-матеріальних цінностей, робіт, послуг; документи на доставку товарно-матеріальних цінностей, надання робіт, послуг. З дозвільних документів складаються документи на оплату товарів, робіт, послуг (рахунки-фактури постачальників, товарно-транспортні накладні).

Грошові документи підтверджують факт оплати за придбані товари, виконані роботи, надані послуги (платіжні доручення, виписки банку, касові ордери). Документи на оплату та грошові документи групуються у регістрах бухгалтерського обліку (книги, журнали-ордери, відомості), після чого разносяться до головної книги.

Грошові виправдувальні документи, сальдо за якими залишається наприкінці звітної періоду, вимагають особливої уваги з боку аудиторської організації, оскільки, задля забезпечення достовірних висновків, аудитор повинен переконатися у правильності і обґрунтованості наявних залишків за рахунками обліку розрахунків із постачальниками і покупцями.

Найзначніша частина робочих документів включає допоміжні записи, складені аудитором на підтвердження конкретних сум фінансової звітності. На практиці використовується велика кількість різних даних із цих записів. Для кожного конкретного елемента аудиту необхідно використовувати відповідні типи для підтвердження, що аудит проводився відповідним чином і досягнення інших цілей робочих документів.

Існують основні типи допоміжних записів:

Аналіз. Призначений для демонстрації діяльності у межах того чи іншого балансового рахунку протягом усього періоду, що досліджується. Він підтверджує взаємопов'язання даних на початок і кінець періоду, проводиться аналіз таких рахунків, як ліквідні цінні папери, векселі видані, виплати за відносними боргами, власність, будівлі та споруди, довгострокова дебіторська та кредиторська заборгованість. Ці рахунки відбивають важливі сторони роботи господарської системи.

Пробний баланс чи запис. Ці записи складаються з сальдо, що становлять баланс на кінець року або показані у звіті про прибутки та збитки. Його відмінність від аналітичного обліку у тому, що він включає лише ті статті, які становлять баланс наприкінці облікового періоду. Це можуть бути баланси, які містять дані аналітичного обліку щодо дебіторської

заборгованості, рахунки до виплати, витрати на юридичні послуги, а також інші статті доходів.

Вивіряння підсумків. Підтверджує ту чи іншу конкретну суму. Усі враховані клієнтом результати пов'язані з іншими джерелами інформації. Так, наприклад, розробка банківських рахунків, вивірка аналітичних даних щодо дебіторської заборгованості (з підтвердженням заборгованості від клієнтів) та вивіряння кредиторської заборгованості зі звітами постачальниками.

Перевірка правдоподібності. Ця інформація дозволяє оцінити, чи схоже в даних конкретних обставинах, що баланс містить помилку. Саме за допомогою перевірки на правдоподібність перевіряються витрати на нарахування податків, виплат за сумнівними боргами.

Узагальнений запис процедур. Узагальнює результати конкретних здійснених процедур, таких як узагальнення результатів підтвердження залишків на рахунках розрахунків із постачальниками та покупцями.

Дослідження допоміжних документів. Ряд записів спеціального нарахування становлять у тому, щоб продемонструвати здійснені аналітичні перевірки типу перевірок документів під час тестування господарських операцій. Також записи не містять підсумків і вони не пов'язані із Головною книгою, вони лише підтверджують здійснені тести та фіксують виявлені результати. У цих записах містяться певні позитивні чи негативні висновки щодо мети перевірки.

Інформація. Такі записи містять інформацію, що протиставляється аудиторським свідченням. Записи містять інформацію про податкові декларації, дані про бюджет часу, години роботи клієнта.

Стороння документація. Значна частина робочих документів складається із сторонньої документації, зібраної аудитором. Це відповіді, що підтверджують; або копії укладених із клієнтами угод.

Робочі документи аудитора застосовуються для складання інформації (звіту) керівництву підприємства, що перевіряється, про результати перевірки.

Документ, адресований власникам або керівникам економічного суб'єкта, що містить докладні відомості про перебіг аудиторської перевірки, відмінні відхилення від встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку, суттєві порушення підготовки бухгалтерської звітності, а також інші дані, отримані під час проведення перевірки та передбачені договором на проведення аудиту.

Інформація для керівництва підприємства - це звіт, складений у вигляді листа, який може містити: перелік недоліків, виявлено ених в обліковій політиці та в системі внутрішнього контролю підприємства; перелік обставин, за яких ці недоліки було виявлено; рекомендації щодо усунення виявлених недоліків. Інформація для керівництва не може розглядатися як повний звіт про всі наявні недоліки. Вона відображає лише ті з них, які були виявлені у процесі аудиторської перевірки.

3.2. Організація проведення аудиту розрахунків з постачальниками на ТОВ «Ютерм Україна»

На ТОВ «Ютерм Україна» функціонує служба внутрішнього аудиту. На рівні підприємства розроблено та затверджено Інструкцію про проведення внутрішніх аудиторських перевірок відділом внутрішнього аудиту відповідно до якої підрозділ внутрішнього аудиту проводять внутрішні аудиторські перевірки. Функції служби внутрішнього аудиту на підприємстві такі:

1. Перевірка ведення бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю, їх дослідження та формування рекомендацій щодо їх удосконалення.
2. Перевірка бухгалтерської звітності, розгляд окремих статей цієї звітності (з урахуванням перевірки операцій, залишків за рахунками).
3. Перевірка дотримання законодавства.
4. Оцінка ефективності діяльності внутрішнього контролю, у тому числі у філіях чи підрозділах.
5. Оцінка програмного забезпечення, яке використовує організація.

6. Перевірка наявності майна та стану зобов'язань.

7. Формування та надання рекомендацій щодо усунення виявлених недоліків та пропозиції щодо покращення ефективності управління організацією.

Аудит є загально визнаним ефективним інструментом зовнішнього підтвердження змісту фінансових звітів компаній. Питання аудиту розрахунків з постачальниками та покупцями становлять значну частину роботи з аудиторської перевірки розрахункових операцій клієнта.

Аудит відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного управління фінансовими потоками компанії. Особливо це актуально для харчової сфери, де обсяги розрахунків з постачальниками та підрядниками значні. Сучасні реалії бізнесу у харчовій сфері вимагають постійного контролю та оцінки всіх фінансових процесів, зокрема розрахунків з постачальниками та підрядниками, внутрішній аудит стає критично важливим для оптимізації бізнес-процесів, покращення контролю за виконанням цілей компанії, зниження ризиків, а також реалізації можливостей для інновацій та підвищення загальної ефективності організації.

Розглянемо, як виглядає робочий документ з перевірки первинної документації у частини розрахунків із постачальниками (Таблиця 3.1).

Таблиця 3.1

Перевірка первинної документації з операцій розрахунків із постачальниками у ТОВ «Ютерм Україна»

Первинний документ	Виявлене порушення	Рекомендації щодо його ліквідації
Розрахунок фактура №34	Відсутність номера розрахункового рахунку у банку	Повернення рахунку-фактури
Розрахунок фактура №56	Відсутність підписів, тобто документ не має юридичної сили	Підписати документ

Таким чином, на підставі перевірки перевіряючий може виявити порушення та дати рекомендації щодо їх усунення, якщо вони присутні. Наступним етапом перевірки можна вважати контроль за достовірністю інформації про розрахунки з постачальниками. Цей етап включає перевірку відповідності даних нормативним актам, які регламентують розрахунки між постачальниками.

Підготовчий етап аудиторської перевірки починається із вивчення системи внутрішнього контролю організації. Аудитору слід вивчати систему внутрішнього контролю з метою планування аудиту та розуміння системи управління суб'єкта.

Анкета по системі бухгалтерського обліку (СБУ) та внутрішнього контролю (СВК) дозволить провести тестування цих систем та на його основі отримати розуміння діяльності особи, що аудується. Перелік питань для тестування бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю розрахунків із постачальниками та покупцями наведено у таблиці 3.2.

**Тестування бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю
розрахунків із постачальниками та покупцями**

№	Питання для тестування системи контролю	Відповідь	Оцінка ризику
1	Чи відповідає дата складання первинного документа фактичній даті здійснення господарської операції?	Так	Низький
2	Чи всі первинні документи (накладні, акти, рахунки) підписані уповноваженими особами та містять обов'язкові реквізити?	Так	Низький
3	Чи здійснюється перевірка відповідності отриманих товарів даним накладної (кількість, асортимент, ціна)?	Частково	Середній
4	Чи ведеться аналітичний облік розрахунків із кожним контрагентом окремо?	Так	Низький
5	Чи узгоджуються дані бухгалтерського обліку з актами звірки з постачальниками та покупцями?	Ні, проводиться нерегулярно	Високий
6	Чи контролюється своєчасність оплати рахунків та виконання договірних умов?	Частково	Середній
7	Чи застосовує підприємство електронний документообіг для мінімізації помилок?	Так	Низький
8	Чи здійснюється перевірка правильності відображення ПДВ за розрахунками з постачальниками та покупцями?	Так, але епізодично	Середній
9	Чи є випадки простроченої дебіторської або кредиторської заборгованості?	Так, наявна прострочена дебіторська	Високий
10	Чи існують випадки дублювання документів або подвійного відображення операцій?	Не виявлено	Низький
11	Чи контролюється правильність оформлення авансових звітів та підтвердних документів?	Частково	Середній
12	Чи обмежений доступ до бухгалтерських програм та реєстрів?	Так	Низький
13	Чи проводиться внутрішня інвентаризація розрахунків з контрагентами?	Нерегулярно	Високий
14	Чи своєчасно відображаються операції в обліку?	Так	Низький
15	Чи існує контроль за коректністю змін у договорах з постачальниками та покупцями?	Частково	Середній

За результатами проведеного опитування видно, що організація внутрішнього контролю функціонує на середньому рівні. Особливу увагу слід звернути аудитору на питання, за якими аудиторський ризик оцінено високим чи середнім.

Наступним етапом планування аудиту є визначення рівня суттєвості. При перевірці бухгалтерської звітності аудитор має оцінити її спотворення, що

він класифікує як суттєві (для рішень користувачів бухгалтерської звітності) чи несуттєві. Для розрахунку рівня суттєвості необхідно вибрати базовий показник, що визначається аудитором. Для кожного базового показника аудитор встановлює приватний рівень суттєвості.

Оскільки у даному дослідженні фокус аудиту спрямований на розрахунки з постачальниками та покупцями, а також на поточні зобов'язання, доцільним та репрезентативним базисом для обчислення рівня суттєвості обрано сумарний обсяг поточних зобов'язань за 2024 рік (рядок «Усього поточні зобов'язання»), що дозволяє отримати порівняльну й релевантну величину для оцінки впливу помилок у цих статтях.

Базис (усього поточні зобов'язання, 2024 рік): 352 158 тис. грн (згідно таблиці поточних зобов'язань). Для мети даного аудиту, зважаючи на характер і обсяг поточних зобов'язань підприємства (352 158 тис. грн у 2024 р.), рекомендовано використовувати рівень суттєвості 3 520 тис. грн (1 % від базису). Допустимою похибкою при плануванні робіт прийнято 2 640 тис. грн (75 % від загальної суттєвості), а робочий (performance) поріг — 2 110 тис. грн (≈ 60 %). Ці величини слугуватимуть орієнтиром для розробки вибіркової процедури і прийняття рішень щодо суттєвості в процесі аудиту.

В табл. 3.3 представимо план аудиту розрахунків з постачальниками та замовниками ТОВ «Ютерм Україна».

Таблиця 3.3

План аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками

Мета	Перевірити достовірність, повноту та своєчасність відображення в обліку розрахунків з постачальниками та покупцями, оцінити ефективність системи внутрішнього контролю та виявити можливі викривлення фінансової звітності.
Завдання	Перевірити правильність оформлення первинних документів. Оцінити реальність дебіторської та кредиторської заборгованості. Переконатися у відповідності облікової політики вимогам законодавства. Оцінити ефективність внутрішнього контролю. Виявити ризики викривлень у звітності. Надати рекомендації щодо усунення недоліків.
Джерела інформації	Первинні документи (накладні, акти, ТТН, рахунки-фактури, податкові накладні); договори з постачальниками та покупцями; оборотно-сальдові відомості рахунків 36, 63; журнали-ордери, Головна книга; фінансова звітність (форми №1, №2); наказ про облікову політику; внутрішні регламенти підприємства.
Підготовчий етап	Ознайомлення з діяльністю підприємства. Аналіз облікової політики. Ідентифікація внутрішніх контролів. Оцінка загального аудиторського ризику. Визначення рівня суттєвості. Формування плану та програми аудиту.
Оцінка ризиків внутрішнього контролю	Опитування відповідальних осіб. Тестування процедур контролю (приклади тестів можуть додати окремо). Визначення слабких місць у системі. Оцінка ризику шахрайства.
Аудит операцій за розрахунками з постачальниками	Зіставлення даних первинних документів із даними бухгалтерського обліку. Контроль наявності підтвердження реальності операцій (акти, накладні, ТТН). Виявлення необлікованих зобов'язань на кінець періоду. Перевірка правильності віднесення сум на облікові рахунки Контроль за відповідністю сум у договорах та реальних платежах. Звірка розрахунків із постачальниками (акти звіряння).
Аналітичні процедури	Порівняння дебіторської та кредиторської заборгованості. Аналіз динаміки за 3 роки. Співставлення строків погашення. Виявлення аномальних коливань у розрахунках.
Узагальнення результатів та складання висновку	Систематизація виявлених відхилень. Оцінка впливу помилок на фінансову звітність. Формування аудиторського звіту. Підготовка рекомендацій для керівництва.

Перевірка договорів з постачальниками передбачає контроль змісту договору на його відповідність суті операцій, відображених у обліку. У ТОВ «Ютерм Україна» під час перевірки договорів було виявлено, що укладено

договори купівлі-продажу, постачання, договори виконання робіт. При цьому всі договори зберігаються в юридичному відділі, де вони перевіряються та візуються. За період, що перевіряється за договорами з постачальниками порушень не виявлено, всі вони заповнені відповідно до нормативних актами, є розрахунки сум договору. Приходимо до висновку, що юридичні підстави для здійснення господарських операцій купівлі-продажу, поставки підтверджені та достовірні.

Аудит організації первинного документування розрахунків із постачальниками та покупцями передбачає перевірку обліку розрахунків із постачальниками та покупцями з метою оцінки якості первинних облікових документів. Аудитор повинен перевірити наявність всіх значних первинних документів.

Для звіряння виправдувальних документів вели електронні таблиці, як показано в табл.3.4. За цією таблицею можна оцінити стан обліку надходження матеріальних цінностей, їх оприбуткування, визначити надійність укладених договорів та дотримання сторонами їх умов, податок на додану вартість за оприбуткованими та списаними цінностям, за якими немає рахунків-фактур. У ТОВ «Ютерм Україна» за результатами проведеної вибіркової перевірки первинних документів порушень не виявлено.

Таблиця 3.4

Контроль договорів та первинних документів за розрахунками з постачальниками (виписка)

Найменування постачальника	Прибутковий документ, №, дата	Договір, №, дата	Платіжний документ	Звірка з обліковим регістром
ТОВ «Ерідно»	Видаткова накладна 30.09.2024 № 8	Договір постачання 30.9.2024 № 1	Платіжне доручення від 30.09.2024 № 26	Оборотно-сальдова відомість по рахунку 63

При перевірці терміновості відображення фактів господарської діяльності обліку аудитор встановлює причини відхилень щодо кожної операції між датою її вчинення та строком реєстрації в обліку, їх вплив на перевірений звітний період. У ТОВ «Ютерм Україна» первинні документи, що надійшли на перевірку надходять до бухгалтерії від співробітника, який контролює надходження та відпустк цінностей, а також видачу та отримання грошей (за операціями оплати).

Було проведено арифметичну перевірку (перерахунок) первинних документів, переглянуто, чи правильно виділено ПДВ, чи збігаються суми у накладних, рахунках-фактурах та наскільки повно надійшла або перерахована оплата. Потім провели аудит стану заборгованості постачальників. Проводячи аудит, провели процедуру інвентаризації та перерахунок розрахунків із постачальниками та підрядниками. Щорічно організація підбиває підсумки щодо сальдо, що утворилося на даній ділянці, для забезпечення точності річної звітності. За результатами актів звіряння заповнили інвентаризаційний опис.

Для виявлення простроченої та реальної кредиторської заборгованості, що числиться за рахунками 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» заповнюється таблиця, яку можна вести в електронному вигляді, як показано в табл.3.5

Таблиця 3.5

Оцінка реальності заборгованості, що рахується за рахунками 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»

Найменування постачальника	Дата виникнення заборгованості	Сальдо заборгованості станом на 31.12.2024		Відповідність сальдо запитам	
		Дебет	Кредит	Сума	Примітка
ТОВ «Ерідон» Рахунок «63»	Поточна заборгованість за договорами		5000	5000	Сума підтверджена документами
.....					
Усього				44775	Сума підтверджена документами

За результатами оцінки даних табл.3.5 видно, що д кредиторська заборгованість ТОВ «Ютерм Україна» підтверджена та є поточною.

Аудитор контролює правильність кореспонденції рахунків синтетичного обліку за розрахунками з постачальниками та покупцями. Для цього виходячи з облікових регістрів за рахунками 63 складається робочий документ аудитора – таблиця 3.5.

Таблиця 3.5

Перевірка кореспонденції рахунків за рахунками 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками

Сутність операцій	За даними бухгалтерського обліку			За даними аудитора			Висновок аудитора
	дебет	кредит	сума	дебет	кредит	сума	
Оплата з р/р постачальнику	631	311	9000	631	311	8000	Відхилення виявлено
Придбання товару у постачальника	281	631	9000	281	631	9000	Відхилень не виявлено

Арифметичні відхилення наявні через неповну автоматизацію обліку. Перевірка відповідності даних аналітичного обліку оборотам та залишкам за

рахунками синтетичного обліку. У ТОВ «Ютерм Україна» зіставлення інформації облікових реєстрів показало, що первинні документи проведені за рахунками 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», та кореспондуючими з ними рахунками, які не відображені в обліку або повторно відображені операції не виявлено.

Типовими помилками на ТОВ «Ютерм Україна» є порушення правил оформлення угод із постачальниками, відсутність термінів виконання робіт для підрядної організації з кожного етапу. Проблеми створюють також такі ситуації:

- оригінали документів було знищено до закінчення терміну зберігання, зазначеного у нормативних актах;
- недбале ставлення персоналу до процедури інвентаризації цінностей та розрахунків з постачальниками;
- відсутність навичок та знань з питань претензійної роботи;
- неправомірні операції з виділення ПДВ;
- сформовані в обліку кореспонденції рахунків є неправильними, це спричиняє помилки у підсумковій звітності;
- арифметичні помилки;
- несвоєчасність реєстрації розрахунків коригування податкових накладних та невірне відображення їх в обліку.

Під час останньої аудиторської перевірки було виявлено несвоєчасну реєстрацію розрахунків коригування на зменшення податкового кредиту через несвоєчасність його отримання, відповідно неправильне відображення його в обліку.

Для визначення ефективності СВК проведено тестування, результати якого подано в таблиці 3.1 дипломної роботи. Аналіз показав, що:

Виявлені наступні переваги СВК: своєчасність оформлення первинних документів; наявність підписів уповноважених осіб; ведення аналітичного обліку за контрагентами; обмеження доступу до бухгалтерських програм; відсутність дублювання документів або подвійного відображення операцій.

Проте виявлені і недоліки СВК (середній та високий ризик): нерегулярне проведення актів звірки (високий ризик); наявність простроченої дебіторської заборгованості (високий ризик); епізодичний контроль правильності відображення ПДВ (середній ризик); часткова перевірка кількості та вартості отриманих товарів (середній ризик); нерегулярна інвентаризація розрахунків із контрагентами (високий ризик); частковий контроль договірної роботи.

Загальна оцінка СВК — середній рівень надійності, що потребує посилення контролю щодо роботи з первинними документами, звірок та управління дебіторською заборгованістю.

У результаті аудиту встановлено: усі договори наявні та зберігаються у юридичному відділі; договори відповідають чинним нормативним вимогам; розрахункові умови деталізовані та підтверджені документально; порушень у договірній роботі не виявлено.

Висновок: юридичні підстави операцій із постачальниками є належними та підтвердженими.

Під час перевірки первинних документів: встановлено відповідність дат складання фактичним датам операцій; помилок у первинних документах не виявлено; ПДВ виділено коректно; підтверджено відсутність необлікованих операцій. Отже, первинні документи оформлено належним чином.

Встановлено, що кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги у сумі 44 775 тис. грн підтверджена документально; прострочена кредиторська заборгованість відсутня; відображення заборгованості відповідає актам звіряння. Висновок: кредиторська заборгованість є реальною та обґрунтованою.

Відхилення у проведенні операції «Оплата з р/р постачальнику», де різниця становить 1 000 грн (9000 грн за обліком підприємства vs 8000 грн за документами аудитора); відсутність інших відхилень.

Причина відхилення — неповна автоматизація обліку та технічна помилка при введенні даних. Висновок: відхилення не впливає суттєво на звітність, але потребує коригування.

За результатами аудиту встановлено такі проблеми: недостатня регулярність інвентаризації розрахунків; несвоєчасна реєстрація розрахунків коригування до податкових накладних; відсутність повної автоматизації облікових процесів; неналежне зберігання первинних документів у минулих періодах; часткові арифметичні помилки в окремих операціях; недостатній контроль за виконанням договірних термінів.

АУДИТОРСЬКИЙ ЗВІТ

Щодо стану обліку та контролю розрахунків з постачальниками на ТОВ «Ютерм Україна»

Аудит розрахунків з постачальниками ТОВ «Ютерм Україна» проведено з метою оцінки достовірності, повноти та правильності відображення операцій за рахунком 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», а також перевірки відповідності застосованих методів обліку чинному законодавству та обліковій політиці підприємства.

Перевірка здійснена відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», національних П(С)БО та Міжнародних стандартів аудиту.

Основною метою аудиту є підтвердження достовірності облікових даних щодо зобов'язань перед постачальниками, своєчасності їх погашення та правильності оформлення первинних документів.

Завдання аудиту включають:

- перевірку відповідності облікової політики вимогам законодавства;
- аналіз первинних документів, що підтверджують закупівлі товарів, матеріалів і послуг;

- оцінку правильності ведення субрахунків розрахунків;
- перевірку своєчасності оплати та наявності простроченої кредиторської заборгованості;
- оцінку ефективності внутрішнього контролю в частині роботи з постачальниками.

Під час перевірки використовувалися такі документи ТОВ «Ютерм Україна»:

- договірна база з постачальниками;
- видаткові накладні, товарно-транспортні накладні, акти виконаних робіт;
- рахунки-фактури, платіжні доручення;
- акти звірки розрахунків із контрагентами;
- оборотно-сальдові відомості та аналітичні регістри за рахунком 63;
- Наказ про облікову політику підприємства;
- внутрішні положення щодо документообігу.

ТОВ «Ютерм Україна» веде облік згідно з Наказом про облікову політику, де чітко визначено порядок документообігу, структуру аналітичного обліку та відповідальних осіб за здійснення контролю розрахунків.

Розрахунки з постачальниками ведуться на рахунку 63 з застосуванням аналітики за кожним контрагентом та договором.

Система внутрішнього контролю оцінюється як **задовільна**, оскільки:

- контроль за розрахунками здійснює окремий бухгалтер;
- на підприємстві функціонує автоматизована система обліку «Майстер Бухгалтерія»;
- наявні регулярні звірки з постачальниками;
- документи зберігаються належним чином.

За результатами проведеного аудиту встановлено, що:

- система бухгалтерського обліку ТОВ «Ютерм Україна» загалом функціонує на середньому рівні ефективності;
- суттєвих викривлень фінансової звітності у частині розрахунків із постачальниками та покупцями не виявлено;
- кредиторська та дебіторська заборгованість підтверджені документально та є реальними; окремі недоліки (несвоєчасна реєстрація РК, нечасті звірки, часткові арифметичні помилки) не вплинули суттєво на фінансову звітність підприємства.

Для підвищення якості облікової роботи рекомендується:

1. Регулярно переглядати Наказ про облікову політику відповідно до змін у законодавстві.
2. Посилити автоматизацію процесів звірки взаєморозрахунків.
3. Удосконалити внутрішній контроль за термінами оплати для мінімізації фінансових ризиків.
4. Здійснювати періодичний аналіз динаміки кредиторської заборгованості з метою підвищення платоспроможності підприємства.

Аудитор: Анна СЛАДКА

Дата складання звіту: 12.07.2025

3.3. Вдосконалення інформаційного та контрольного забезпечення процесу розрахунків з постачальниками

В аспекті формування культури підприємства ТОВ «Ютерм Україна» необхідно культивувати усвідомлення повноцінної участі у сфері внутрішнього контролю. Через заяви високого рівня, публічність системи та огляд справ, концепція запобігання ризикам та дотримання вимог проникає у

співробітників усіх рівнів. Принципи «чесного представлення» та «сутності над формою», що підкреслюються міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, слід перекласти на конкретні стандарти професійної етики та кодекси поведінки, такі як вимога до фінансового персоналу активно виявляти ризик зловживання обліковою політикою, а бізнес-командам – проводити перевірки відповідності під час переговорів щодо контрактів [12].

Щодо технологій, що сприяють середовищу контролю, підприємства повинні сприяти глибокій інтеграції внутрішнього контролю та цифрової бази. Використовуйте платформу спільної офісної роботи для подолання інформаційних бар'єрів між відділами, щоб забезпечити обмін даними про ризики в режимі реального часу. Кількісний моніторинг впливу функціонування середовища контролю за допомогою технології аналізу даних, такої як відстеження швидкості реагування на контрольну діяльність, коефіцієнта відповідності співробітників вимогам та інших показників, забезпечує основу для прийняття рішень на основі даних для оптимізації середовища.

Створення динамічної системи оцінки ризиків є пріоритетом. З одного боку, суттєві елементи ризику, зазначені в МСФЗ, перелічені як обов'язкові тригерні точки оцінки; з іншого боку, завдяки джерелам даних у режимі реального часу, таким як датчики Інтернету речей та системи управління ланцюгами поставок, індикатори раннього попередження про напрямки бізнесу, такі як поріг відхилення оборотності запасів та стрибок простроченої заборгованості клієнтів, встановлюються для автоматичного захоплення та оцінки сигналів ризику [14]. Посилення можливостей кількісної оцінки ризиків на основі даних є ключем до підвищення точності оцінки.

Підприємствам необхідно інтегрувати багатовимірні дані, такі як фінанси, операції та ринок, щоб створити єдине озеро даних про ризики. Слід розробити конкретні кількісні моделі для сфер, що становлять особливий інтерес для МСБО, таких як ризик розподілу зобов'язань щодо виконання в МСФЗ або ризик знецінення активів в МСБО. Кількісні результати слід

поєднувати з якісним аналізом для формування матриці оцінки ризиків, яка забезпечує основу для розподілу ресурсів та стратегій реагування.

Удосконалення класифікації ризиків та стратегій реагування допомагає підвищити актуальність оцінок. Відповідно до вимог до розкриття інформації міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, підприємствам необхідно класифікувати ризики за трьома категоріями: ризик фінансової звітності, ризик відповідності та ризик стратегічної операції. Для ризиків фінансової звітності слід створити механізми експертної перевірки та багаторівневого затвердження; для ризиків відповідності слід розробити стандартизовані контрольні списки та автоматизовані інструменти порівняння; а стратегічні операційні ризики вимагають від бізнес-відділів та команд контролю ризиків спільного формування планів дій у надзвичайних ситуаціях.

Стандартизація процесу затвердження авторизації є ключовою ланкою для забезпечення ефективності внутрішнього контролю. Її метою є балансування ефективності та стримувань і противаг, а також забезпечення відповідності, відстежуваності та еквівалентності повноважень і відповідальності кожного бізнес-рішення.

Вимоги міжнародних стандартів бухгалтерського обліку щодо автентичності та цілісності транзакцій по суті залежать від того, чи може процес затвердження авторизації точно закріпити суть бізнесу та забезпечити основу для аудиторського нагляду шляхом чіткого відстеження.

Основними заходами щодо оптимізації функціонування системи внутрішнього контролю економічного суб'єкта на підставі постійного моніторингу та проведення тестових контрольних процедур є (рис.1.3):

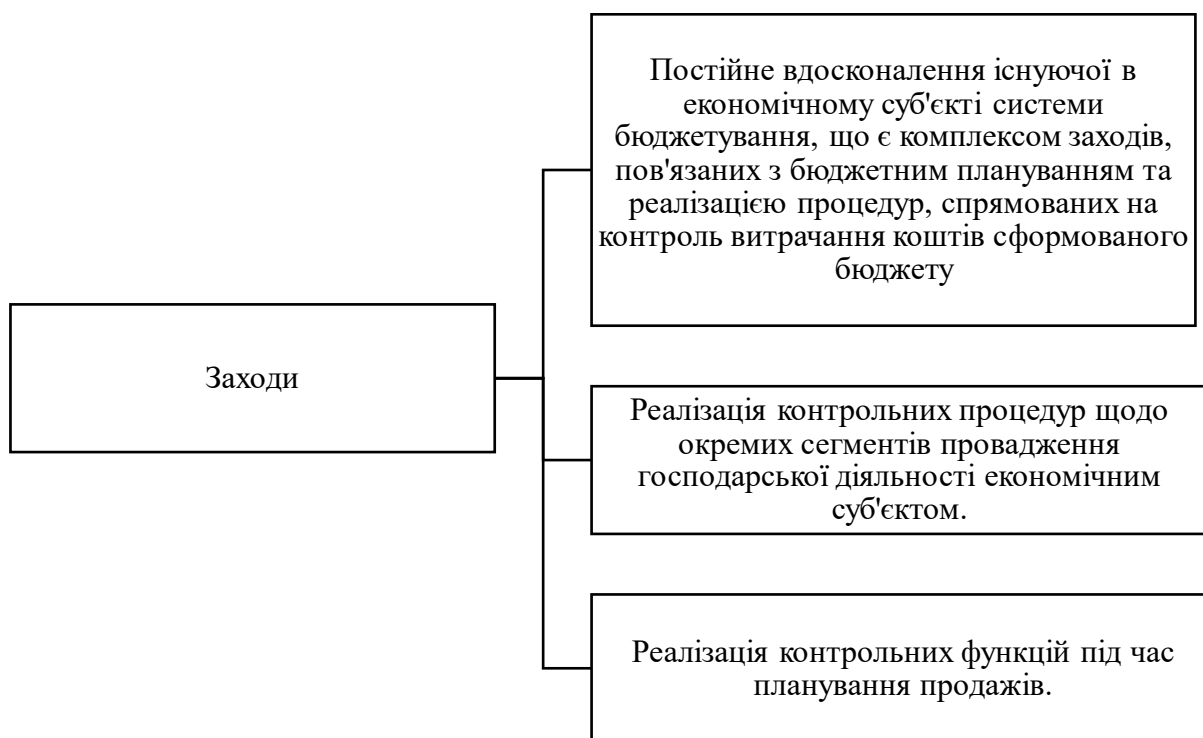

Рис.3.1. Основні заходи щодо оптимізації функціонування системи внутрішнього контролю

Для підвищення ефективності контролю доцільно впровадити системний підхід, що передбачає:

- чітке розмежування повноважень між працівниками, відповідальними за ведення обліку розрахунків із покупцями, постачальниками та іншими контрагентами;
- удосконалення автоматизації процесів обліку і контролю з використанням сучасних бухгалтерських програм;
- запровадження графіка проведення інвентаризацій розрахунків для своєчасного виявлення простроченої або сумнівної заборгованості;
- використання аналітичних звітів щодо динаміки дебіторської і кредиторської заборгованості, що дає змогу приймати управлінські рішення для її скорочення.

Оптимізація системи контролю повинна базуватися на впровадженні чітких контрольних процедур:

- перевірка достовірності первинних документів (рахунків, накладних, актів виконаних робіт, платіжних доручень);

- звірка розрахунків із контрагентами не менше одного разу на квартал;
- контроль за своєчасністю оплати з боку покупців і своєчасним виконанням зобов'язань перед постачальниками;
- формування резерву сумнівних боргів, що забезпечує реальність показників фінансової звітності.

Для оптимізації системи внутрішнього контролю у ТОВ «Ютерм Україна» доцільним буде впровадження такої системи, яка не замінюватиме програму бухгалтерського обліку BAS, але при цьому зможе побудувати роботу таким чином, щоб зменшити операційні ризики. Такою системою може стати одна із систем, що використовується в менеджмент, наприклад, система BPM або система workflow. Ця система не підходить для цілей внутрішнього контролю в тому, у якому вона продається на ринку, але запропоновані доопрацювання можуть принести суттєву зміну в систему внутрішнього контролю на підприємствах. У ТОВ «Ютерм Україна» workflow може використовуватися для узгодження рахунків постачальників: бухгалтер створює документ, далі керівник підтверджує, далі фінансовий відділ проводить оплату. Уся процедура автоматично фіксується системою.

Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню достовірності даних бухгалтерського обліку; своєчасному здійсненню розрахунків; зменшенню обсягів простроченої дебіторської заборгованості; зміцненню фінансової дисципліни; покращенню управління грошовими потоками підприємства.

Впровадження МСФЗ у систему обліку розрахунків з постачальниками дозволяє: стандартизувати облік кредиторської заборгованості; забезпечити своєчасне формування фінансових зобов'язань у звітності; підвищити прозорість і контроль за оплатою постачальникам; полегшити звірку даних з контрагентами та уникнути розбіжностей у розрахунках. ТОВ «Ютерм Україна» гармонізація обліку передбачає:

1. Двостороннє відображення операцій – одночасний облік зобов'язань у бухгалтерії та аналітичному обліку постачальників;

2. Облік фінансових інструментів та резервів – оцінка можливих ризиків неплатежів і створення резервів сумнівних боргів;

3. Автоматизацію процесу розрахунків – використання сучасних програмних рішень для ведення обліку постачальників, контролю термінів оплати та формування звітності відповідно до МСФЗ;

4. Підготовку фінансової звітності з відображенням кредиторської заборгованості у форматі, прийнятому на міжнародному ринку, що полегшує залучення іноземних інвесторів та партнерів.

Впровадження цих заходів дозволить ТОВ «Ютерм Україна» оптимізувати управління розрахунками з постачальниками, забезпечити своєчасність платежів та контроль фінансових потоків, а також підвищити надійність фінансової звітності підприємства відповідно до міжнародних стандартів. Методологія формування облікових систем у таких умовах передбачає застосування інтегрованого підходу, що поєднує традиційні облікові принципи з комплаєнс-процедурами.

ТОВ «Ютерм Україна» використовує різні програмні продукти для ведення бухгалтерського та управлінського обліку, проте існує потреба у їхньому постійному вдосконаленні. До основних напрямів модернізації автоматизації бухгалтерського обліку належать:

- інтеграція різних модулів системи (облік розрахунків, запасів, заробітної плати) для забезпечення єдиного інформаційного простору;
- адаптація програмного забезпечення під специфіку діяльності підприємства;
- впровадження сучасних інтерфейсів та інструментів для спрощення користування системою;
- підвищення швидкості обробки великих обсягів даних.

Крім того, необхідно вирішити проблему отримання розрахунків коригування від контрагентів та уникнути сплати штрафних санкцій за їх несвоєчасну реєстрацію, та помилок в обліку. Для забезпечення можливості обміну між контрагентами (продавцем та покупцем) розрахунками

коригування до податкових накладних, якими передбачено зменшення суми компенсації вартості товарів / послуг їх постачальнику, на сервері ДПС функціонує сервіс для обміну електронними документами між контрагентами – Single Window of Electronic Documents (далі – SWinED).

Обмін на сервері здійснюється по прямому з'єднанню (протокол SOAP). Для криптографічних перетворень електронних документів використовуються сертифіковані засоби КЕП, які також використовуються для підписання і шифрування електронних документів, що подаються до ІКС «Єдине вікно подання електронної звітності».

Функціонал системи SWinED передбачає підтвердження отримання електронного документа розрахунку коригування отримувачем, тобто фіксує дату отримання розрахунку коригування отримувачем (покупцем) товарів / послуг від їх постачальника.

Для налаштування обміну розрахунками коригування з контрагентами з використанням SWinED платники податків можуть звернутись до свого надавача послуг з обміну електронними документами та подання звітності.

Цифрова трансформація полягає у впровадженні цифрових технологій для автоматизації облікових і фінансових процесів, що включає: електронний документообіг, який зменшує витрати часу на обробку та зберігання документів; використання хмарних рішень для централізованого доступу до фінансових даних у режимі реального часу; застосування аналітичних інструментів і штучного інтелекту для прогнозування грошових потоків, контролю дебіторської та кредиторської заборгованості; інтеграцію бухгалтерського та управлінського обліку для оперативного прийняття управлінських рішень.

Оптимізація автоматизованих облікових систем і цифрова трансформація дозволяють підприємству: підвищити точність і своєчасність ведення обліку; скоротити людський фактор та ризик помилок; забезпечити прозорість і контроль розрахунків із контрагентами; покращити планування і

прогнозування фінансових показників; створити основу для інтеграції з іншими бізнес-процесами та системами управління.

Можна зробити висновок, що запропоновані рекомендації допоможуть у вдосконаленні організації бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками та сприятимуть підготовці та формуванню достовірної та своєчасної інформації, відображеної у бухгалтерській (фінансовій) звітності досліджуваної організації.

Висновки до розділу 3

Основними джерелами отримання необхідної інформації під час проведення аудиту розрахунків із покупцями є: укладені договори про поставки товарів, робіт, послуг, складені відповідно до вимог законодавства України; рахунки-фактури; акти звіряння та акти інвентаризації розрахунків; копії платіжних документів; головна книга та фінансова (бухгалтерська) звітність

Під час перевірки ефективності роботи внутрішніх контролів здійснюється: перевірка наявності відповідним чином оформлених договорів за всіма постачальниками та підрядниками; оцінка частоти проведення звірки розрахунків із постачальниками та підрядниками; оцінка застосування штрафів та неустойок у разі порушення договірних зобов'язань; перевірка наявності процедур звіряння цін за договорами та за накладними. Після закінчення перевірки аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками аудитор формує думку, готує підтверджуючі документи, а також формує частину аудиторського висновку, що має відношення до ділянки обліку, що аудується.

Для оптимізації роботи необхідно розробити систему відстеження та дебіторської заборгованості, що дозволяє робити своєчасний та якісний аналіз цього виду заборгованості. Існує необхідність в організації системи планування та нормування заборгованості. Усі процедури управління заборгованістю важливо регламентувати та документувати.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На сьогоднішній день розрахунки між постачальниками та покупцями мають велике значення для будь-якого підприємства, що працює в сучасних умовах ринкової економіки. А чітка та своєчасна організація розрахунків із покупцями та замовниками впливає на прискорення оборотності оборотних коштів організації та своєчасне надходження коштів.

Розрахунки з підрядниками та постачальниками підприємства здійснюються після виконання рекомендованих ними робіт, отримання послуг або відвантаження ним товарно-матеріальних цінностей. Форми розрахунків між собою підприємства вправі обирати самостійно, закріплюючи свій вибір у укладеному договорі. У бухгалтерському обліку підприємства здійснювані ним розрахунки за товари, що надійшли, основні засоби, матеріали, за надані послуги та виконані роботи знаходять відображення на рахунку 60 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Підставою для записів за кредитом рахунку 60 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» служать виписані постачальниками документи (накладні, акти виконаних робіт, рахунки-фактури) поза залежно від того, яким чином прийняті до обліку цінності відбиваються в аналітичному обліку.

Важливим моментом при організації аналітичного обліку є те, що подані в ньому дані повинні забезпечувати користувачам можливість отримання таких відомостей, як: інформація про розрахункові документи, що надійшли від підрядників та постачальників, термін оплати за якими ще не настав; інформація щодо невідфактурованих поставок; інформація щодо виданих підрядників та постачальників авансів; інформація щодо виданих підприємством векселів, термін оплати яких поки що не настав; інформація за векселями, простроченими оплатою; інформація щодо отриманих підприємством комерційних кредитів; інформація про розрахункові документи, що надійшли від підрядників та постачальників, термін оплати за якими вже минув.

На прикладі ТОВ «Ютерм Україна» було проведено дослідження порядку ведення синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. За результатами виконаної роботи виявлено, що бухгалтерський облік розрахунків на даній ділянці обліку у ТОВ «Ютерм Україна» ведеться згідно законодавству, положень з бухгалтерського обліку, облікової політики організації та інших нормативним документам, що регламентують облік розрахункових операцій.

Усі господарські операції з надходження товарів, надання послуг здійснюються згідно з договорами, укладеними між даною організацією та постачальниками та підрядниками та обробляються в комп'ютерній програмі «Майстер Бухгалтерія», що дозволяє досягти своєчасного та якісного складання бухгалтерської (фінансової) звітності, уникнути систематичних помилок працівників бухгалтерії, час, витрачене на рутинні операції, зменшується і більше часу приділяється аналітичній роботі.

У ТОВ «Ютерм Україна» інвентаризації фінансових активів проводяться один раз на рік. Необхідно внести зміни до періодичності інвентаризації з обліку розрахункових операцій та збільшити кількість проведених інвентаризацій. Рекомендується розробити заходи щодо покращення контролю за розрахунками ТОВ «Ютерм Україна»: зміцнити договірну дисципліну; удосконалювати претензійну роботу організації, посилити заходи щодо недотримання термінів оплати; розробити план дій для прискорення оборотності оборотних активів.

Гармонізація бухгалтерського обліку ТОВ «Ютерм Україна» з міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ) є важливим напрямом розвитку компанії, особливо з урахуванням її участі у міжнародних ланцюгах постачання та потенційної співпраці з іноземними інвесторами. Впровадження МСФЗ дозволяє підприємству забезпечити: порівнянність фінансової звітності з міжнародними компаніями; підвищення прозорості обліку та зміцнення довіри з боку інвесторів і партнерів; стандартизований

підхід до оцінки активів, зобов'язань і фінансових результатів; спрощення інтеграції з міжнародними інформаційними та фінансовими системами.

Внутрішній аудит бізнес-процесу «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» стикається з рядом серйозних проблем, пов'язаних із недоліками в системах контролю, складністю документообігу та ризиками зловживань. Проведення аудиту вимагає високої кваліфікації, доступності сучасних технологій та організаційну незалежність служби внутрішнього аудиту. Було запропоновано повністю автоматизувати облік підприємства, впровадивши сучасні цифрові інструменти в організацію бухгалтерського обліку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буркова Л.А., Шепелюк В.А., Репенко В.Є. Сучасні аспекти та проблеми організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками згідно національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку з урахуванням ведення підприємством зовнішньоекономічної діяльності. *Агросвіт*. 2023. №9-10. С. 82-95. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/1498/1508>
2. Бутинець Ф.Ф., Драбаніч А.В. Інтегрований облік як засіб управління підприємством. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. 2016. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boaa_2016_2_4
3. Гавриленко В. О. Робочі документи як інструмент ефективної аудиторської перевірки розрахунків з постачальниками і підрядниками." *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки* . 2025. С. 192-202. <https://er.chdtu.edu.ua/handle/ChSTU/5622>
4. Галкін В. В. Мещеряков А. А. Економічна сутність зобов'язань та розрахунків підприємства. *Modern Economics*. 2024. № 47(2024). С. 20-26. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V47\(2024\)-03](https://doi.org/10.31521/modecon.V47(2024)-03)
5. Гончарук С., Чапко, Т. Розрахунки з постачальниками: облік та аналіз впливу на ефективність підприємства. *Молодий вчений*, 2022, № 9 (109), 129-132. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-9-109-28>
6. Господарський кодекс України. Документ 436-IV, чинний, поточна редакція. Редакція від 14.08.2021, підстава – 1667-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
7. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
8. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

9. Кібиш, О. (2025). Аудит розрахунків з постачальниками, покупцями та замовниками як інструмент оцінки фінансового стану підприємства. *Сталий розвиток економіки*, (1 (52), 425-430. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-60>

10. Клименко Н. В. Удосконалення процесів взаємодії з постачальниками на основі застосування сучасних інформаційних технологій. *Економічний часопис-XXI*, 2018. С. 33-36.

11. Ковальова Т. В., Половко А. В.. Особливості обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками під час воєнного стану." *The 9 th International scientific and practical conference "Science and innovation of modern world" (May 18-20, 2023) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2023. 727 p.. 2023. URL: <https://ket.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/09/zbirnyk-kobzar-v.v.-kezlya-v.v..pdf#page=597>*

12. Краєвський В., Колісник О., Мегедь Т. Облік розрахунків з постачальниками в умовах санкційних обмежень та міжнародного фінансового комплаєнсу. *Економіка та суспільство*, 2025, № (72). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-10>

13. Кулинич М., Мельник К, Мельник Д., Садовська І. Нормативно-правове забезпечення обліку та контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. РОЗДІЛ II. Облік, аналіз, аудит та оподаткування.* 2024 URL: <https://echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/view/929/762>

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

15. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>

16. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text>

17. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив зміни валютних курсів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00>

18. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>

19. Оляднічук Н. В. Удосконалення обліку та аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2021. № 47. С. 86–92. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2021/47-2021/12.pdf>

20. Офіційний сайт ТОВ «Ютерм Україна»

21. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>

22. Подмешальська Ю. В., Корнієнко Д. В. Облік розрахунків з постачальниками за видами економічної діяльності. Агросвіт. 2021. № 24. С. 58–64. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.24.58

23. Попович О., Бондаренко О., Гармаш А. Організація розрахунків підприємств з постачальниками та підрядниками в умовах воєнного стану. *Молодий вчений*, 2025, № 3 (134), с.196-201. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2025-3-134-17>

24. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: Наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року No 635 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text>

25. Рибаківа Л. Облік розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками: теоретичні засади та практичні аспекти." Тенденції формування та реалізації фінансово-облікової політики країни в умовах війни та повоєнного відродження економіки: збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції. «Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ». 2025. URL:https://utek.uz.ua/wp-content/uploads/2025/07/Zbirnyktez_Konferentsiya_VSP-UTEFK

DTEU_2025_Vupravlenyj.pdf

26. Савченко А. М., Кібиш О. О. Організаційно-інформаційна модель аналізу розрахунків з покупцями та замовниками. *Економіка та суспільство*. 2024. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5012>

27. Савченко А. М., Кібиш О. О. Обліково-аналітичні засоби управління дебіторською заборгованістю в системі забезпечення ефективної діяльності підприємства. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». 2024. Вип. 4 (77). С. 227–232

28. Сиротюк А. Р., Н. В. Кудренко. Облікове забезпечення процесу розрахунків з постачальниками на підприємстві. *Сучасні проблеми бухгалтерського обліку та фінансів*: 49. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/dc6b50a9-97ba-4228-b709-b65df0c3030c/content>

29. Цивільний кодекс України. Документ 435-IV, чинний, поточна редакція. Редакція від 14.08.2021, підстава – 1667-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

30. Яцев Д. О., Т. М. Паянок, В. О. Корнійчук. Обліково-аналітичне забезпечення розрахунків з покупцями та замовниками." *Управління змінами та інновації*. 2024. С. 84-89. URL: <https://cmi.politehnica.zp.ua/index.php/journal/article/view/172>

31. IAS 37 URL: https://www.accaglobal.com/cis/ru/student/exam-support-resources/adfbr-learning-resources/financial-reporting/technical-articles/IAS_37.html

32. Generally Accepted Accounting Principles (GAAP)
URL: <https://www.investopedia.com/terms/g/gaap.asp>

33. Kreditoren – auf einen Blick <https://www.freefinance.com/de-de/buchhaltung/kreditorenbuchhaltung.html>

34. Understanding Generally Accepted Accounting Principles (GAAP)
<https://www.shopify.com/blog/gaap>

35. Peculiarities of strategic development of enterprises in the conditions of digital transformation of the economy of Ukraine [Electronic resource] / O. Bolduieva, H. Dashchenko, O. Vialets, G. Blokhina, O. Mykhailenko // Financial and credit activity: problems of theory and practice. – 2025. – Vol. 1, Issue 60. – Pp. 415–426. – Access mode : <https://dspace.nuft.edu.ua/items/f3a9427f-8b19-4336-88ac-49e994ad86b1> DOI: 10.55643/fcaptp.1.60.2025.4596 (Scopus)

36. Михайленко, О. В. Теоретико-методологічні аспекти аналізу ресурсів підприємств харчової промисловості [Електронний ресурс] / О. В. Михайленко // Сучасні проблеми бухгалтерського обліку та фінансів : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 16-17 листопада 2023 р., м. Київ. – Київ : НУХТ, 2023. – С. 87–88. – Режим доступу : <https://dspace.nuft.edu.ua/items/61d244d7-b9bd-4ca7-be74-6509c9a43e07>

37. Strategic diagnostics in the system of controlling the financial results of the enterprise [Electronic resource] / H. Silakova, O. Vialets, T. Batrakova, O. Mykhailenko, O. Ovdii // Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu. – 2022. - № 2 - Pp. 154-158. – Access mode : http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/38695/1/02_2022_Silakova.pdf (Scopus)

38. Михайленко, О. В. Особливості аналізу і аудиту господарської діяльності підприємств в умовах воєнного стану / О. В. Михайленко, С. М. Ніколаєнко // Вісник Хмельницького національного університету. - 2022. - № 4. - С. 163-169. – Режим доступу : <https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/39421/1/22.pdf>

39.Сладка, А. Вплив мінімальної заробітньої плати на економічну стабільність України / А. Сладка, О. Овдій // Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у ХХІ столітті : матеріали 90-ї Міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів, 11–12 квітня 2024 р., м. Київ. – Київ : НУХТ, 2024. – Ч. 3. – С. 223.

40.Сладка, А. С. Шляхи удосконалення обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві / А. С. Сладка, Т. Ю. Редзюк // Сучасні проблеми бухгалтерського обліку та фінансів : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 16-17 листопада 2023 р., м. Київ. – Київ : НУХТ, 2023. – С. 54-56.

ДОДАТКИ

Дата звіту	27.01.2025
Період	2024 рік, 12 міс
Бухгалтер	Коваль Олена Павлівна
КАТОТТГ	UA32020010010081183
Кількість працівників	84

*Баланс (Звіт про фінансовий стан)***АКТИВ**

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	0.00	0.00
первісна вартість	1001	0.00	
накопичена амортизація	1002	0.00	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	7 908.00	286.00
Основні засоби	1010	139 561.00	135 778.00
первісна вартість	1011	183 153.00	191 270.00
знос	1012	43 592.00	55 492.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	
первісна вартість	1016	0.00	
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	0.00	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0.00	
Відстрочені податкові активи	1045	0.00	
Гудвіл	1050	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	
Інші необоротні активи	1090	0.00	
Усього за розділом I	1095	147 469.00	136 064.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	105 077.00	104 393.00
Виробничі запаси	1101	96 536.00	
Незавершене виробництво	1102	0.00	
Готова продукція	1103	5 550.00	5 776.00
Товари	1104	2 991.00	4 688.00
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Депозити перестраховання	1115	0.00	
Векселі одержані	1120	0.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	106 821.00	129 364.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	69 023.00	43 535.00
з бюджетом	1135	12 876.00	2 632.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	
з нарахованих доходів	1140	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6 047.00	6 214.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Гроші та їх еквіваленти	1165	11 660.00	5 250.00
Готівка	1166	0.00	
Рахунки в банках	1167	11 660.00	5 250.00
Витрати майбутніх періодів	1170	14 668.00	2 482.00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
резервах незароблених премій	1183	0.00	
інших страхових резервах	1184	0.00	
Інші оборотні активи	1190	4 699.00	2 378.00
Усього за розділом II	1195	330 871.00	296 248.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	478 340.00	432 312.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	40 000.00	40 000.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	0.00	
Додатковий капітал	1410	0.00	
Емісійний дохід	1411	0.00	
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	0.00	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	33 924.00	40 154.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	73 924.00	80 154.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0.00	
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0.00	

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
Довгострокові забезпечення	1520	0.00	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	
Цільове фінансування	1525	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	
Страхові резерви	1530	0.00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	
резерв незароблених премій	1533	0.00	
інші страхові резерви	1534	0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	
Призовий фонд	1540	0.00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	
Усього за розділом II	1595	0.00	0.00
Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	264 345.00	262 517.00
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	
товари, роботи, послуги	1615	82 120.00	44 775.00
розрахунками з бюджетом	1620	1 441.00	694.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 269.00	533.00
розрахунками зі страхування	1625	193.00	77.00
розрахунками з оплати праці	1630	723.00	570.00
за одержаними авансами	1635	48 458.00	28 538.00
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	
за страховою діяльністю	1650	0.00	
Поточні забезпечення	1660	0.00	
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	7 136.00	14 987.00
Усього за розділом III	1695	404 416.00	352 158.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	478 340.00	432 312.00

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	324 855.00	124 298.00
Чисті зароблені страхові премії	2010		0.00
Премії підписані, валова сума	2011		0.00
Премії, передані у перестраховання	2012		0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	240 073.00	94 360.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0.00
Валовий: прибуток	2090	84 782.00	29 938.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0.00
Інші операційні доходи	2120	61 619.00	12 354.00

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Адміністративні витрати	2130	45 864.00	8 260.00
Витрати на збут	2150	17 178.00	4 957.00
Інші операційні витрати	2180	53 447.00	13 648.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	29 912.00	15 427.00
Дохід від участі в капіталі	2200		0.00
Інші фінансові доходи	2220	4 222.00	3 917.00
Інші доходи	2240	3 107.00	2 107.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250	29 643.00	13 305.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Інші витрати	2270		0.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	7 598.00	8 146.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1 368.00	-1 466.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	6 230.00	6 680.00

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		0.00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0.00
Накопичені курсові різниці	2410		0.00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0.00
Інший сукупний дохід	2445		0.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0.00	0.00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		0.00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0.00	0.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	6 230.00	6 680.00

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	171 107.00	33 082.00
Витрати на оплату праці	2505	19 168.00	6 211.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	2 547.00	1 055.00
Амортизація	2515	11 900.00	7 606.00
Інші операційні витрати	2520	143 911.00	33 310.00
Разом	2550	348 633.00	81 264.00